

AUSTRALIJOS LIETUVIS

Australijos Lietuvis

Pirmasis lietuvių laikraštis Australijoje

Prenumerata: metams £2.10.0, pusei metų 26/0, atskiro numerio kaina 1/9. Užsienin kaina ta pati. Skelbimai: 10/0 už skilties colį. Nuolatiniam skelbėjams žymi nuolaida. Smulkūs skelbimai: iki 14 žodžių 4/0; už kiekvieną pridėtinį žodį po 2 pensus. Užuojaus, sveikinimai ir pan. 10/0. Adresas: "Australijos Lietuvis", 35 Cator St., Hindmarsh, S. A. Tel. LU 5827

THE AUSTRALIAN LITHUANIAN
The first Lithuanian Periodical in Australia
Publisher: Jurgis Glušauskas

Printed and published by Australijos Lietuvis Publishing Co., 35 Cator St., Hindmarsh, S. A. Phone LU 5827

DVISAVAITINIS AUSTRALIJOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

LITHUANIAN FORTNIGHTLY

SEŠTIEJI METAI

Kaina/Price 1/9

Adelaide, 1953 m. rugsėjo/Sept. 5 d.

Registered at G.P.O., Adelaide, for transmission by post as a periodical.

Nr. 18(129)

Sveikinama Amerikos Lietuviu Taryba

RYŠIUM SU LAIMĖJIMU KONGRESE

JAU SUDARYTA KERSTENO REZOLIUCIJOS KOMISIJA

VLiko pirmininkas M. Krupavičius ir Vykd. Tarybos pirmininkas K. Zalcauskas Amerikos Lietuviu Tarybai pasiuntė tokį sveikinimą:

"Jūs nauji laimėjimai Vašingtone Lietuvos laisvinimo srityje sukėlė mums giedraus džiaugsmo ir sustiprinimo viltis. Kersteno rezoliucijos priėmimas yra Jūsų darbas ir nuopelnas. Lietuvos laisvinimo žygiuose ji turės didelę reikšmę. Dėl to VLI Ko ir VT vardu nuosirdžiausiai dėkojame ir linkim dar geresnės sėkmės kovoje už Lietuvos laisvę ir tautos gyvybę."

Ziniomis iš Vašingtono, atstovų rūmų pirmininkas Joseph Martin jau paskyrė komitetą, kuris vykdys liepos 27 dieną Kongreso priimtą rezoliuciją ir tyrinėš Lietuvos, Latvijos ir Estijos priverstinį įjungimą į Sovietų Sąjungą.

Komiteto pirmininku paskirtas pats rezoliucijos autorius Charles J. Kersten, o nariais Fred. E. Busbey iš Chicago, Alvin M. Bentley iš Michigan, Edward J. Bonnin iš Hazleton, Pa., Ray Madden iš Indiana (buvęs Katyno skerdynių tyrinėjimo komiteto pirmininkas) Thomas J. Dodd iš Connecticut (buvęs Nürnbergo tarptautinės karo nusikaltimų bylos prokuroras) ir Tadeus Machrowicz iš Detroito (buvęs Katyno tyrinėjimo komiteto narys). Pirmieji keturi yra respublikonai, o kiti trys demokratai. Manoma, kad tyrinėjimas prasidės rudenį. Komiteto pirmininkas Kersten dar šį mėnesį

KOMUNIZMAS JAU PERŽENGĖ SAVO VIRŠUNĘ.

Ankstyvesnis JAV pasiuntinys Maskvoje George F. Kennan yra laikomas vienu geriausių Sovietų žinovų. Susirinkime, suruošame John Hopkins un-to instituto tarptautiniams klausimams spręsti George F. Kennan pareiškė, kad

bolševikinė sistema turi savyje daigus, kurie ją pačią suardys. Savo ideologinio patrauklumo viršūnė ji jau peržengusi.

Vakariečių uždavinys nesąs pagydyti komunizmą nuo jo klaidų. "Jei mūsų įsitikinimas yra teisingas, tai

sovietinė jėga ir toliau mažės,

kadangi ji nepajėgia patenkinti natūraliausių žmoniškųjų reikalavimų," pasakė Kennan. Sovietinio viešpatavimo išsiplėtimas net Europos pusėje buvusi kaina, kurią vakariečiai turėję sumokėti už savo nepajėgumą be karo išspręsti tarpusavio nesutarimus. Tai labai maža ką bendro turi su sovietine propaganda arba Maskvos idėjų patrauklumu. Laimėjimai, kurių Maskva pasiekė, yra daugiau kariniai, negu ideologiniai. Nepaisant nepalyginamai didelių komunistinių partijų Italijoje ir Prancūzijoje, šiandien komunistinis pavojus gali būti tik karinio pobūdžio. Pagal 1953 metų patyrimus, tačiau galima turėti vilties, kad aukščiausias pavojaus taškas yra jau peržengtas.

DIDELIO GREIČIO AUSTRALIJOS NAIKINTUVAI

Australijoje gamintas Canberra jet bombonešis 1670 mylių keliu nuo Melbourne iki Pertho atliko rekordiniu laiku — per 2 val. 37 minutes, skridamas, vidutiniškai po 638 mylias per valandą. Keleivinis lėktuvas tą patį kelią atlieka per 10 valandų. Bombonešis skrido 40.000 pėdų aukštyje.

vyksta į Europą patirti, kiek ten bus galima rasti tyrinėjimui medžiagos ir gyvų liudininkų.

Galutinis priimtos rezoliucijos tekstas yra šiek tiek skirtingas nuo to teksto, kuris buvo atst. Kersteno pasiūlytas

Dėmesio vertas ypač komisijos uždavinio praplėtimas,

UŽ GYVYBINES TAUTŲ TEISES

"Das Ostpreussenblatt", komentuo-damas santykius su Sovietais, priešina-si Maskvos užgaidoms tuos santykius pagrįsti senosios Potsdamo sutarties dvasia. Kas šiandien dar pasiduoda romantiškiems sapnams, kad su žūliais Maskvos pasiuntiniais galima juokauti ir taisyti Rokoko ar Biedermeierio amžių pročiūais, tas greit susilauks žiauraus pabudimo, — rašo laikraštis vedamajame. Maskva pasaulio taikai įgyvendinti dar nė vienos konstrukty-vios idėjos neatnešė. Ir atsargiausias stebėtojas turi konstatuoti, kad visi tie pergarsiai tariami "stiprumo" ir "išti-

VĖL VAKARŲ NOTA RUSIJAI

Rusams atmetus Vakarų valstybių pakvietimą dalyvauti konferencijoje dėl Austrijos sutarties, trys didžiosios valstybės — JAV, Britanija ir Prancūzija vėl pasiuntė Sovietų Rusijai pakvietimą dalyvauti keturių didžiųjų konferencijoje Lugano mieste, Šveicarijoje, kurioje bus svarstoma Vokietijos suvienijimo klausimas ir Austrijos taikos sutartis.

JAV-bių vyriausybė savo notoje pažymi, kad Vokietijos suvienijimas galimas tik įvykdžius visuotinus laisvus rinkimus, bet ne abiejų Vokietijos dalių vyriausybės atstovų, kaip siūlo rusai, aiškiai žinodami, kad per laisvus rinkimus jie visiškai pralaimės.

Tiek Vašingtone, tiek Londone ir Paryžiuje maža dedama vilties, kad rusai sutiks tokioje konferencijoje dalyvauti.

SIAURĖS KORĖJA SIEKIA SUDARYTI KARO SUTARTĮ SU RUSIJA

"The Times" (JAV) korespondentas iš Hongkongo rašo, kad turimomis žiniomis Siaurės Korėjos vyriausybė norinti sudaryti karinę sutartį su Sovietine Rusija. Š. Korėjos ministeris pirmininkas šiuo metu lankosi Maskvoje ir tos kelionės tikslas, kaip manoma, yra sudaryti karinę sutartį, panašiai, kaip JAV-bės yra sudariusios su Pietų Korėja.

Tuo atveju kilus karui Korėjoje automatškai būtų įtraukta ir Rusija.

NUMATOMAS ATOMINIS SPROGDINIMAS AUSTRALIJOJE

Woomeroje (S.A.) numatoma ateinančių mėnesį sprogdinti atominę bombą. Be to, pati tolimųjų šaudymų stotis numatoma gerokai išplėsti ir, galimas dalykas, pritaikyti atominių sviedinių šaudymui.

"Australijos Lietuvis" Leidyklai reikalinga MOTERIS

18-35 m., dirbti dienos metu spaustu-vėje. Specialybė išmokoma. Dėl atlygi-nimo ir kitų sąlygų tartis su AL re-daktorium.

pavedant tyrinėti netik priverstinį Baltijo valstybių įjungimą, bet ir Sovietų elgesį su gyventojais po to įjungimo. Tuo būdu komisijos kompetencijon įėjo ir gyventojų suiminėjimai, kankinimai, žudymai, trėmimai, jų turto atėmimas ir nacionalizacija, ūkininkų varymas į kolchozus ir kitokie žmonių prievartavimai.

kimybės" pareiškimai, matyti, turi tikslą šiaip taip pridengti žymius krizės reiškinius Kremliaus rūmuose, — šo laikraštis. Esą įdomu, kad "kaip tik neutralieji stebėtojai, kurie dažnai yra geri Rusijos reikalų žinovai, yra tvirtai įsitikinę, jog Vokietijos reikalais būtų galima susilaukti pasisekimo, jei visos Vakarų valstybės pagaliau vieningai prakalbėtų europiečių kalba: tvirtai imtų reikalauti laisvės, teisingumo ir apsisprendimo teisės atstatymo ir nieko neduotų nusiderėti nuo visų tautų gyvybinių teisių."

ĮTEMPTA PADĖTIS TRIESTO RAJONE

Pastaruju metu netikėtai pablogėjo santykiai tarp Italijos ir Jugoslavijos dėl laisvosios Triesto zonos. Italai kaltina jugoslavus, kad jie besiruošia okupuoti tą dalį Triesto teritorijos, kuri šiuo metu jų administruojama, ir dėl visa ko pradėjo koncentruoti savo karo laivyną ir sausumos jėgas arčiau Triesto sienos. Jugoslavai dėl tokio "ginklu žvanginimo" kelia protestą ir tvirtina, kad jie visai nesirengia daryti kokio nors perversmo.

Triesto priklausomybės klausimas iki šiol nėra išspręstas, nes ir Italija ir Jugoslavija reiškia jį pretenzijas ir sunku rasti formulę, kuri patenkintų abu pretendentes.

PAKARTOTINAS DULLESO IŠPĖJIMAS RAUDONIESIEMS

JAV-bių Valstybės Sekretorius Mr. Dulles, kalbėdamas St. Louis Amerikos legionieriams, pakartotinai išpėjo raudonuosius, kad jeigu jie vėl pradės karą Korėjoje arba Indo-Kinijoje, tai tuo atveju karas neapsiribotų vien tik tų valstybių sienomis. Dullesas nurodė, kad Korėjos karo kampanijoje bolševikai naudojami neliečiamomis bazėmis Mandžurijoje ir Kinijoje. Pakartotino karo atveju tokių bazių daugiau nebūsių.

Pažymėtina, kad Mr. Dulles šį kartą įjungė ir Indo-Kiniją į tą pat orbitą, kaip ir Korėją. Toliau Dulles pažymėjo, kad joks komunistų karo belaisvis niekada nebus priverstinai grąžinamas atgal, jeigu jis to nenorėsias ir kad pasirašyta su Pietų Korėja gynybos sutartis dar labiau sustiprina taiką Pacifiko regione.

ATOMINĖS KANUOLĖS EFEKTINGUMAS

Gen. Omar Bradley rašo, kad atominė kanuolė, lyginant jos ugnies galin-gumą su paprastomis kanuolėmis, yra pati pigiausia. Jos sprogimo efektingu-mas yra tolygus dešimtims tūkstančių kanuolių, kurios šaudo paprastais, iki šiol vartotais, užtaisais.

VAKARŲ VOKIETIJA GINASI

Sekmadienį, rugsėjo 6 dieną, Vakarų Vokietijoje įvyksta parlamento rinkimai, kurie turės nulemti, ar valdžioje liks dabartinė Krikščionių Partija, kuriai vadovauja min. pirmininkas Dr. Adenauer, ar valdžią paims socialdemokratai. Kitos partijos yra nereikšmingos ir negali gauti daugumos.

Dabartinė Vakarų Vokietijos politika, vadovaujama dr. Adenauerio, yra palanki Vakarams, ir Dr. Adenaueris daro viską galimą, kad Vakarų Vokietija išjungtų į antisovietinį bloką, nes jis supranta, kad suvienyti Vokietiją galima tik Vakarų tautos padedant. Socialdemokratai, bent iki šiolei, galvoja, kad Vokietiją suvienyti galima einant į kompromisus su Sovietų Ru-

NUO KOMUNISTŲ AGENTŲ

sija, kas, mūsų akimis žiūrint, yra visai nerealu ir jie patys vėliau tuo įsitikins.

Sekmadienio rinkimai turės nulemti, kuria kryptim Vakarų Vokietija pasuks. Todėl visai natūralu, kad Sovietai daro viską, kad Krikščionių Demokratai Partija pralaimėtų ir kad valdžią paimtų tie žmonės, kurie yra palankesni bolševikinei ekspansijai. Tuo tikslu iš Rytų zonos pradėta siųsti masiškai Sovietų agentai, kurie turi tikslo ruošti rinkimų sabotažo aktus. Vakarų policija jau areštavo per 4.500 tokių agentų ir galų gale, artėjant rinkimų dienai, apstatė visą sieną, kad agentai nepralįstų.

ŽUDĖSI SOVIETŲ PASIUTINYS PERSIJOJE

Sovietų pasiuntinys Persijoje Anatolij Lavrentijev, kaip oficialiai pranešama, bandė nusišauti. To priežastis yra nepavykusi jo misija Persijoje. Mat, nušalinus Mosadeko vyriausybę komunistai nustojo vilties išgalėti Persijoje, o Lavrentijevas kaip ir kiti buvo atsiųstas, kad padėtų vietos komunistams perimti valdžią į savo rankas. Po nepasisekimo tai padaryti Lavrentijevas buvo atšauktas į Maskvą ir, nujausdamas, kas ten laukia, bandė nusišauti.

AUSTRALIJOS SVIESTAS RUSIJAI

Milžiniškas duonos aruodas, Rusija ir Ukraina, galėtų išmaitinti ne tik pati save, bet ir visą Europą, tačiau dėl bolševikinės ūkininkavimo sistemos net sau neturi duonos, o apie sviestą ar mėsą daugelis tik svajoja. Todėl Rusija ieško užsienioose pirkis maisto produktų.

Pagal susitarimą su Australija, Rusija pirsks 2.000 tonų sviesto, mokėdama po 4/6 už svarą. Tariamasi taip pat su Nauj. Zelandija ir kitomis tautomis pirkti sviesto ir mėsos. Tai tau ir "rojus"...

VAKARŲ POLITIKOS LAIMĖJIMAS PERSIJOJE

Skaitytojai jau žino, kad Persijoje kariuomenė padarė perversmą ir pašalino Mosadeko vyriausybę ir likvidavo jo režimą, kuris buvo palankus komunizmui ir Maskvai. Persijos šachas, kuris buvo pasišalinęs į Italiją dėl netikrumo Persijoje, triumfališkai grįžo atgal į Persiją.

Naujosios vyriausybės politika pasuko vėl Vakarų kryptim. Iš vyriausybės sluoksnių pareikštas noras gauti užsienio paskolą sugriautam Persijos ūkiui atstatyti, o taip pat noras pradėti pasitarimus su anglais dėl naftos įmonių eksploatacijos.

JAV-bių ir Britanijos vyriausybės, kaip pranešama, palankiai žiūri į naują Persijos politiką ir tarptautinė paskola Persijai užtikrinta, tačiau abi anglosaksų tautos stato sąlygą, kad Persija susitartų dėl kompensacijos anglams už nacionalizuotas naftos įmones, vertės apie 500 mil. svarų. Britai pripažįsta naftos įmonių nacionalizacijos faktą, bet nori gauti už jas sutartą atlyginimą.

PAGALBA PERSIJAI

JAV-bių vyriausybė, nelaukdama, kol bus galutinai sutvarkyti persų-anglų santykiai dėl naftos įmonių nacionalizacijos, jau dabar paskyrė Persijai 23 mil. dolerių pašalpą, kad sustiprintų naujosios vyriausybės padėtį jos kovoje su komunistų šalininkais.

AUSTRALIJOJE GRĖSIA VISUOTINAS UOSTŲ DARBININKŲ STREIKAS

Artimiausiu laiku gali susireikšti uostų darbininkai visoje Australijoje. Priežastis kilo Boweno uoste, Queenslande.

To uosto darbininkai jau ilgą laiką neįstengia pakrauti mėšos ir cukraus į laivus. Vietinė gi pramonė tų produktų pagamina žymiai daugiau ir jų didelė dalis jau pradėjo gesti. Vyriausybė, matydama tokią padėtį, pasiuntė kariuomenės dalinius paskubinti krovimą. Dėl to uosto darbininkai susireikavo ir streikas grėsia persimesti į visą Australiją, kas čia labai populiara.

Pastebėtina, kad atitinkamos įstai-gos kreipėsi į Boweno uosto unijos vadovybę, prašydamos padidinti uosto darbininkų skaičių, tačiau unija ir toliau vilkina laivų krovimą ir naujų darbininkų nepriima, o patys laikosi principo "go slow", atseit, dirbti nesukubant. Be abejonės, toks egoistinis unijos nusistatymas turi būti sulaužytas, nes Australijos gerovė stovį aukščiau už atskirų gyventojų grupių kišenius interesus. Unijos (profesinės sąjungos) yra labai geras dalykas darbininkų interesams ginti, tačiau kada tie interesai pasidaro tiek siauri, kad trukdo progresą, tada unija pasidaro jau parazitu, kaip ir šiame atvejuje.

Boweno uosto administracija pareiškė kad kareiviai, nors nepatyrę, krovimo darbus atlieka du kartus greičiau negu patyrę darbininkai.

Amnestija buvo tik blefas

Kaip ir buvo galima laukti, savame krašte ir užsienyje taip išgarsintas sovietų amnestijos įstatymas pasirodė tik blefas. Kaip nurodo britų ekspertai Rusijos reikalams, amnestijos įstatymo nėra sąrašė tų dekretų ir įstatymų, kurie buvo pateikti aukščiausiajai tarybai tvirtinti. Ir apie baudžiamojo statuto švelninimo reformas Maskva jau nebeužsimena, nors kovo 28 d. sovietų liaudžiai buvo pažadėta tą kodeksą reformą paskelbti jau už 15 dienų. Britų ekspertai prieina išvados, kad Kremlius jau nei nebemanąs sušvelninti policinį ir teismų režimą.

* Indų Jogai irgi bandys kopti į Everesto kalną. Iš Delhi pranešama, kad keli indų jogai yra sumanę užkopti į aukščiausiojo pasaulio Everesto kalno viršūnę ir jau ruošiasi šiam žygiui. Šitie jogai kops į Everesto kalną be maisto atsargų, be specialių drabužių ir be vartojamų tokiomis atvejais įrankių. Jie yra įsitikinę ir teigia, kad svarbiausias dalykas kliūtims nugalėti yra vidinis pasiruošimas — dvasinis susikaupimas.

FREE WORLD WINNING COLD WAR, STEVENSON SAYS

New York, August 20 — USIS. Adlai Stevenson said today that the Free World is winning the cold war and the danger of a third world war has decreased at least for the present.

"We have been winning the cold war step by step," the 1952 Democratic presidential nominee told a press conference. "In consequence, the danger of world war has diminished, at least for the present. But this is no time to relax or lower our guard."

Stevenson met the press shortly after he returned from a private six months' world tour which took him to 30 nations in the Far East, Middle East and Europe.

He said his overall conclusion from the tour is that American postwar policies have been successful. He noted that while he observed some decline in American prestige and moral influence, the image of the United States in its broad outlines remains clear and radiant. Only the details, he said, have

been blurred and distorted.

Stevenson also drew these conclusions from his tour, during which he said he talked "with everybody from cobblers to kings."

1. The spread of communism has been arrested. Signs of strain are evident, and cracks are opening in the Iron Curtain, notably in East Germany.

2. Since Stalin's death, it appears that Russia has changed its tactics and begun a cautious retreat but he said there is yet no certain evidence that the Kremlin's long-term objective of world domination has changed. He said Russia would exploit every evidence of disunity in the Free World.

Stevenson said one of the greatest hazards to continued cold war success is disunity in the Free World. He recalled that "historically allies have often fallen apart after wars and after common danger has subsided, and what has happened in war can happen in cold war."

Calling his trip a "sobering experience," Stevenson said "there in one thing I can report with certainty — on the lips of everyone in all the vast regions of this tremendous earth, there is a prayer for peace."

AEC COMMENTS ON SOVIET BOMB TEST

Washington, August 20 — USIS.

Kersteno rezoliucija

(Atkelta iš 2 psl.)

siūstas Rezoliucijos siūlomo Pabaltijo tautų pavergimo tyrinėjimo planas su kai kurios įrodosios medžiagos sąrašais. Su šiuo planu ir visais kitais turimais dokumentais kongr. Kersten pirmiausia nuvyko pas Atstovų Buto Daugumos Lyderį kongr. Halleck ir su juo konferavo, stengdamasis įtikinti jį reikalingumu Rezoliuciją skubiai praveisti ir atkalbėdamas jį nuo, anksčiau pareikštos nuomonės, kad Rezoliucija turėtų eiti į Užsienio Reikalų Komitetą. Tolimesnis kongr. Halleck laikymasis rodo, kad jį pasisėkė įtikinti.

Tuo pat metu po pasikalbėjimo su kongr. Halleck, kongr. Kersten nuvyko pas Taisyklių Komiteto pirmininką kongr. Allen ir drauge su juo — pas spykerį kongr. Martin. Visi trys bendroje konferencijoje sutarė skubiai duoti Rezoliucijai eiga, kad ji dar šioje Kongreso sesijoje būtų balsuojama.

REZOLIUCIJOS SUBSTITUTAS

Birželio 4 d. ALT delegacijai lankantis Valstybės Departamente Rytų Europos Reikalų Skyriaus direktorius Wolworth Barbour buvo išreiškęs nuomonę, kad Rezoliucijos 231 tekste įdėtas punktą apie tai, kad tyrinėjimo komitetas, reikalui esant, gali vykdyti investigacijas ir svetimuose kraštuose, gali iššaukti diskusijų, kai Rezoliucija pateks į Atstovų Buto plenumą. Mat, kai Katyno tyrinėjimo komitetas vyko daryti apklausinėjimų į Angliją, kai kuri anglų spauda ir parlamento nariai reišė dėl to nepasitenkinimo. Kritika persimetė ir į Ameriką, ir čia ypačiai buvo nurodoma į tai, kad investigacijos užsienyje daug išlaidų pareikalauja.

Taigi, kad būtų apsidrausta nuo eventualių diskusijų Atstovų Bute ir ypačiai nuo atvejo, jei būtų pasiūlyta dėl minėto, palyginti, ne taip reikšmingo punkto Rezoliuciją atgal sugrąžinti į Taisyklių Komitetą, kai Kongreso sesija artinasi į pabaigą, visi trys —

Lewis L. Straus, chairman of the U. S. Atomic Energy Commission, issued the following statement:

"The Soviet Union conducted an atomic test on the morning of August 12. Certain information to this effect came into our hands that night. Subsequent information on the subject indicate that this test involved both fission and thermonuclear reaction.

"It will be recalled that more than three years ago the United States decided to accelerate work on all forms of atomic weapons. Both the 1951 and the 1952 Eniwetok test series included tests involving similar reaction."

AMERICAN PRESS APPRAISES SOVIET MOVE IN EAST GERMANY

Washington, August 24 — USIS. American newspapers view the Soviet Union "agreement" with East Germany as the latest attempt by the Kremlin to woo Germany away from the Free World.

However, the "New York Times" and the "Baltimore Sun" point out that the Soviet proposal has served to strengthen West German objections to unification on Moscow's terms.

German Socialists, who oppose Chancellor Adenauer, found the Soviet bid, "unacceptable," according to both newspapers. The "Washington Post" regards

much of the agreement as an effort to counteract unrest in East Germany. The paper further predicts that the proposals will make "territorial division more rigid."

U. S. officials today said the so-called concessions offered to East Germany by the Soviet Union were an attempt to bolster a puppet regime that had lost all semblance of control over the people of East Germany.

The "concessions" also were looked upon as an effort to embarrass Chancellor Konrad Adenauer of the Federal German Republic on the eve of the forthcoming German elections.

COMMUNISTS CHARGED WITH HOLDING U. S. AIRMEN

Washington, August 24 — USIS. The Air Force Association, a private group of U. S. Air Force veterans, charged Sunday that the communists are "deliberately holding" air crew members captured in Korea.

The 1500 delegates to the organization's seventh annual convention here passed a resolution to the effect that the communists have returned only six airmen in the prisoner exchange.

Air Force headquarters today confirmed that of a total 881 crew members previously listed as "missing" only 26 were listed by the communists in December, 1951. Previous intelligence reports have reported "scores more"

— than the 26 named — are known to have been alive in communists hands at various times.

SECURITY COUNCIL TO CONSIDER MOROCCAN QUESTION

United Nations, N. Y., August 24 — USIS. The Security Council will meet Wednesday afternoon to consider the question of Morocco.

The meeting was called in response to a request by 15 Asian and African delegations who declared that the deposing of the Sultan of Morocco has created a situation of international friction, and of danger to world peace. The fifteen delegations charged France with "unlawful intervention" in Morocco. Only the Security Council itself can decide whether to place the matter on its agenda for a full hearing. France, one of the Council's permanent members, has always denied the right of any U. N. body to consider French-Moroccan relations, which are governed by treaty.

A CLOSE MAN

She: Should you really have shot yourself if I had refused you?

He: I should! I had already written to five ironmongers for quotations for a revolver!

MOTOCIKLAI!
MOTOCIKLAI!
MOTOCIKLAI!

Jeigu Tamsta galvojate pirkti motociklą, tai būtinai turite užėiti pas Loefflerį, kur Tamsta galite pasirinkti iš 100 vartotų mašynų arba gauti bet kokios markės naują motociklą.

Daugelis lietuvių jau važinėja pas Loefflerį pirktais motociklais ir naudojami ypatingai lengvomis išsimokėjimo sąlygomis.

MOTOCIKLAI!
MOTOCIKLAI!
MOTOCIKLAI!

LOFFLER'S

MOTOR CYCLE RESALES
41 Gouger Street
ADELAIDE
TEL. C 1785

Rezoliucijos autorius kongr. Kersten, Atstovų Buto pirm. Martin ir Taisyklių Komiteto pirm. Allen — sutarė frazę apie tyrinėjimą svetimuose kraštuose iš Rezoliucijos teksto išmesti. Tai reiškė, kad nauja rezoliucija turi būti paruošta ir formaliai Atstovų Butui įteikta.

ALT Centras, kongr. Kersten užklaustas, su tokia pataisa sutiko.

HOUSE RESOLUTION 346

Tą pačią dieną, t. y. pirmadienį, liepos 20 d., kongr. Kersten, pasakęs atitinkamą kalbą, Atstovų Butui įteikė pataisytą rezoliuciją, kuri gavo naują numerį 346. Nustatyta tvarka naujoji Rezoliucija buvo vėl perduota Taisyklių Komitetui.

INVESTIGACIJOS OBJEKTAS NAUJOJE REZOLIUCIJOJE PRAPLĖSTAS

Be minėtos, pataisos, Rezoliucijoje 346 yra dar vienas pakeitimas, kuris žymiai praplėtė siūlomos investigacijos objektą. Originalioje rezoliucijoje 231 buvo daugiau apsiribota ištyrimu faktų, tiesioginiai susijusių su įvykiais Pabaltijy 1939-40 m. Tuo tarpu Atstovų Buto priimtoji Rezoliucija 346 be Pabaltijo pavergimo ir "inkorporavimo" siūlo iširti ir "the treatment of the said Baltic peoples during and following said seizure and 'incorporation'." Reiškia, čia įeina visos Sovietų "šeimininkavimo" Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje laikotarpis iki paskutiniųjų dienų. Mums labai svarbū, kad visa genocidinė medžiaga, kurios mes gausiai turime, galės būti autoritetingai plačiausiai publikai pateikta.

H. RES. 346 SVARSTYMAS TAISYKLIŲ KOMITETE

Liepos mėn. 22 d., trečiadienį, Taisyklių Allen pranešė kongr. Kersten, kad Rezoliucijos 346 svarstymas Taisyklių Komitete numatytas ketvirtadienį, liepos 23 d., 10,30 valandą ryto, ir paprašė jį dalyvauti prieš posėdį numatytame apklausinėjime (hearings).

Valandą prieš uždarą Taisyklių Komiteto posėdį, kuris turėjo tarti lemiamą žodį Rezoliucijos 346 reikalui, atvyko eilė kitų kongresmanų, neįeinančių Taisyklių Komiteto sudėtin, ALT pirmininkas L. Simutis, Informacijos Centro direktorė p-lė M. Kižytė ir Lietuvos Pasiuntinybės patarėjas J. Kajeckas. Jie visi dalyvavo Komiteto posėdžių kambaryje laikytame apklausinėjime.

Išsamiai ir efektingai Rezoliucijos 346 klausimą referavo jos autorius kongr. Kersten. Be to, paremdami Rezoliuciją, kalbas pasakė kongresmanai Fred E. Busbey (R. Ill.), Timothy P. Sheehan (R. Ill.), Edward J. Bonin (R. Pa.), Joseph L. Carrigg (R. Pa.) ir Taisyklių Komiteto nariai kongresmanai Hugh Scott (R. Pa.), Ray L. Madden (D. Ind.), Clarence J. Brown (R. Ohio) ir B. Carroll Reece (R. Tenn.). Daug palankumo parodė ir pats Taisyklių Komiteto pirmininkas Allen. Pažymėtina, kad Respublikonų Partijos Nacionalinio Komiteto vadovybė buvo kreipusis į jį prašydama teigiamo sprendimo Rezoliucijos klausimu.

Po apklausinėjimo Taisyklių Komitetas uždareme posėdyje vienbalsiai nutarė pateikti Kersteno Rezoliuciją Atstovų Butto plenumui.

H. RES. 346 ATSTOVŲ BUTO DARBOTVARKĖJE

Sprendžiant iš palankios Rezoliucijai nuotaikos Taisyklių Komitete, atrodė, kad Rezoliucija Atstovų Buto bus priimta ir greičiausiai vienbalsiai. Rūpėjo tik, kad kiek galima greičiau ji būtų įdėta į Atstovų Buto darbotvarkę: mat, tyrinėjimo komitetą sudarius, Apropriacijų Komitetas turėjo dar paskirti lėšų, reikalingų komiteto darbams. O buvo svarbu tai irgi šios Kongreso sesijos metu gauti, kad komitetas tuoj pat galėtų pradėti dirbti, nelaukdamas sekančios sesijos kitų metų pradžioje.

Netrukus patirta, kad Atstovų Buto pirmininkas Martin ir abiejų partijų

vadai Atstovų Bute — Daugumos lyderis kongr. Charles A. Halleck ir Mažumos lyderis kongr. Sam Rayburn — susitarė Rezoliuciją 346 įdėti į darbotvarkę ir svarstyti ją pirmadienį liepos 27 d.

REZOLIUCIJA ATSTOVŲ BUTE

Dėl Korėjos paliaubų pasirašymo ir senatoriaus Tobey mirties — įvykių, kurie sutrukdė Kongreso darbus pirmadienį — atrodė, kad Atstovų Butas nespės apsvarstyti visų dienos darbotvarkėje numatytų klausimų, taigi ir Kersteno Rezoliucijos. Tačiau į pavakare, apie 6,30 val. rytų laiku, Atstovų Buto pirmininkas Martin pateikė Rezoliuciją svarstyti.

Formalų pasiūlymą Rezoliuciją 346 priimti davė Taisyklių Komiteto narys kongr. Hugh Scott iš Philadelphia, Pa. Reikia pažymėti, kad šis kongresmanas, jau anksčiau aktyviai Rezoliuciją rėmęs, buvo pasižadėjęs tokį "motion" padaryti, kai tik Rezoliucija bus įdėta į darbotvarkę.

Kongresmano Scott pasiūlymą priėmė Atstovų Buto Daugumos lyderis kongr. Charles A. Halleck (R. Ind.). Po jo kalbėjo Rezoliucijos sponsorius Charles J. Kersten ir 18 kitų kongresmanų, pasisakiusių už Rezoliucijos priėmimą: Ray J. Madden (D. Ind.), Albert W. Cretella (R. Conn.), Melvin Price (D. Ill.), Barratt O'Hara (D. Ill.), Antoni N. Sadlak (R. Conn.), Thaddeus M. Machrowicz (D. Mich.), George A. Dondero (R. Mich.), Timothy P. Sheehan (R. Ill.), Roman L. Hruska (R. Nebr.), Mrs. Edith Nourse Rogers (R. Mass.), Thomas J. Dodd (D. Conn.), Dr. Ivor D. Fenton (R. Pa.), Frazier Reams (R. Ohio) ir kiti. Nė vienas iš atstovų nepasisakė prieš Rezoliucijos priėmimą.

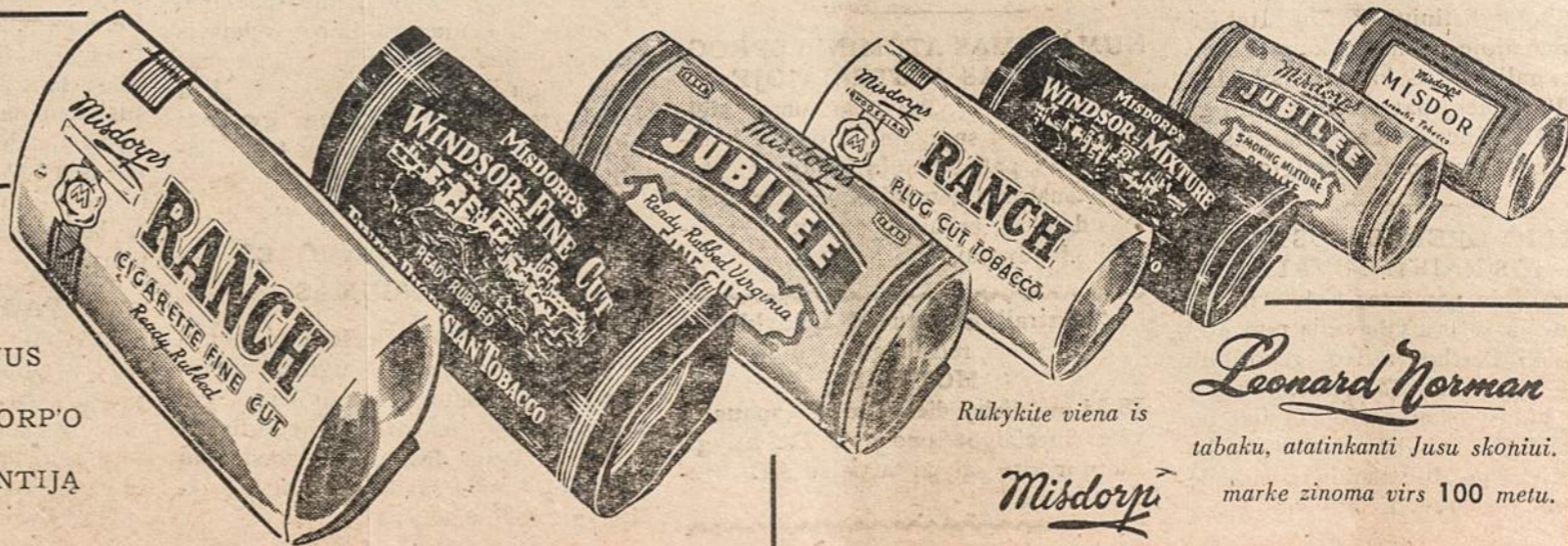
Daugiau kaip pusė valandos praėjus, Atstovų Butas vienbalsiai nutarė Kersteno Rezoliuciją 346 priimti.

Atstovų Buto posėdžių salėje dalyvavo ir visą Rezoliucijos eigą sekė

BENDRUOMENĖJE

Rukykite tabaka,
atitinkanti Jūsų asmeninį skonį.

PLATUS PUKIŲ MUSŲ TABAKŲ PASIRINKIMAS PILNAI PATENKINA VISUS CIGAREČIŲ IR PYPKIŲ RUKYTOJUS. JUS BUSITE PILNAI PATENKINTAS PASIRINKĖS VIENĄ IŠ MILDORP'O TABAKŲ — KARTU TURĖSITE IR MILDORP'O KOKYBĖS GARANTIJĄ

Rukykite viena is

Misdorff

Leonard Norman

tabaku, atitinkanti Jūsų skonį.

marke zinoma virs 100 metu.

Easy English

Saturday, 12th September, 1953

Easy lesson number thirty-seven (37)

MARY: I am going to make some sandwiches for afternoon tea, John, and I haven't enough butter.

PAUL: Here is a little butter on this plate.

MARY: Yes, but it's not enough. There's very little butter there. There is only enough for one piece of bread. Will you go to the shop, John, and buy a pound of butter for me?

PAUL: I'll go to the shop, Mary. I must buy a packet of cigarettes too, so I can buy the butter.

MARY: Thanks, Paul. You can buy the butter at the same time as the cigarettes.

PAUL: Same? At the same time?

MARY: Same is 'not different', Paul. If you buy the butter to-day and the cigarettes to-morrow, you are buying them at different times and on different days. But if you buy the butter and the cigarettes now, you are buying them at the same time and on the same day.

PAUL: I see — this plate is the same colour as that plate. They are blue... and John's car and Peter's car are the same colour. They are dark red —

JOHN: — but not the same size!

MARY: No, Peter's new car is very large!

JOHN: Yes, I want a car like that.

PAUL: Size — I see! Small and large that is size. Same size — different size.

MARY: Look, these two plates are the same colour and the same size. They are little plates — small plates, and they are both blue.

PAUL: And the two cars are the same colour, but different sizes.

JOHN: How right you are! And my car is the small one — worse luck! Still! Talking of butter and cigarettes, I'll go to the shop and buy the butter, and I'll buy your cigarettes too, Paul. You'll be a long time if you walk there.

PAUL: That's very nice, of you — here's the money.

JOHN: What's that? Three bob. O.K.

PAUL: Three what?

JOHN: Three bob! We often say a bob for a shilling in Australia.

PAUL: Three bob! Three bob? Not three bobs?

JOHN: No, no, never. Three bob.

MARY: Half a pound of butter will be enough, John.

JOHN: All right, Mary.

PAUL: And will you buy a box of matches, too? Mary has no matches.

MARY: No, that's right. I haven't a box of matches in the house.

JOHN: All right. Good-bye — I won't be long... Well! What's the matter with this old car now?

PAUL: Are you still there, John? What's the matter?

JOHN: I can't start the car. Come and help, Paul.

PAUL: I'll look at the motor. Will you give me the things, you know —?

JOHN: — the tools?

PAUL: That's right — the tools for the car, then I can work. I'm going to look at the carburettor.

JOHN: Yes, look there first. Is the carburettor dirty?

PAUL: Dirty?

JOHN: Look at your hands! They are dirty now. My hands are clean but when I take the tools out of the box for you, my hands will be very dirty, too.

PAUL: I understand. Oh, well, hot water and soap — and we'll soon be clean again, and having tea!

JOHN: Right! If I can buy the butter! Which tools do you want?

PAUL: I want a spanner first.

JOHN: Here!

PAUL: That spanner is too big. I want a small one.

JOHN: Here you are. Is this one the right size?

PAUL: No, this is the same size. You have two spanners the same size! Give me a small spanner.

JOHN: I'm sure this one is a different size. This spanner is too small.

PAUL: That's it. That's the one I want. It's the right size. There! That's it! There. John, give me a tin or a jam jar, or that old cup. Thanks... I'm going to take the carburettor off and I want to wash part of it in a little petrol.

JOHN: Is it dirty?

PAUL: Yes, very dirty. Will you put the petrol in the cup? Thanks. Look, John, can you like that?

JOHN: Blow? Yes, I can blow. Give it to me. Phew! There! How's that?

PAUL: That must be clear now. Let's

see. Yes, that's clear. I'll put this in the petrol and wash it. Now I'm going to put everything back in place, and then we won't be a minute.

JOHN: This car is always difficult now — it won't start... when it starts, it won't go well... It wants new seats... It wants everything new. I'm going to buy a new car.

PAUL: Look here! This car isn't so bad. It's still good enough for years. A new car is terribly dear now. And you must look after it like a new baby! Or you'll soon have difficulty with the new car, too.

JOHN: But I want a different car. I want more horsepower. This only 10 and I want 14 horsepower now, I want a different sort... more seats in the car... and a different colour. This car's too old. I have too much difficulty with it.

PAUL: Well, if you are going to buy a different car... Take your hand off there, John, I'm going to start it... If you are going to buy a new car...

JOHN: Thanks, Paul! I'm not going to buy a new car now. She's beautiful!

PAUL: Well, buy cigarettes then. The same sort of cigarettes... like this packet... and the butter! We're not going to eat sandwiches without butter!

SKANDALINGAS PRINCESĖS MARGARITOS ROMANSAS

Pirmiaisiai žinios apie nepaprastą Anglijos princesės meilę pasirodė užsienio alikraččiuose. Pamažu šis romansas pradėjo būti diskutuojamas ir Anglijoje, ir paskutiniu laiku didžiųjų laikraščių lapai prisipildė Petro Townsendo paveikslais.

Townsendas yra dideliu drąsumu pasižymėjęs lakūnas, kuris po paskutinio karo tarnavo Karalienės Motinos Marijos namuose. 1947 metais jis lydėjęs karališkąją porą į Pietų Afriką ir spėjama, kad nuo to laiko prasidėjo tarp jo ir jaunutės princesės Margaritos draugystė. Jis yra senesnis 16 metų už princesę. Taigi, antros jaunystės ir paprastos kilmės vyras pavėgė pirmą Anglijos nuotaką. Tačiau ne metai ir ne kilmė, (kuriai galima greit papuošti titulus) sukėlė išgastį karališkuose namuose, bet Townsendo šeimyninė padėtis. Jis prieš du metus išsiskyrė su savo žmona, kuri paliko jį du vaikus, o pati ištekojo už vieno turtuolio. Atsimenant, kad Windsorio kunigaikštis iki šios dienos gyvena tremtyje dėl to, kad išdrįso apsivesti išsiskyrusią moterį, Margaretos meilė irgi nežada jokių malonumų nei jai, nei Townsendui, kurį paskubomis anglai išsiuntė į užsienį specialion tarnybon, kad grįžus iš Rodezijos princesė neturėtų progos jį matyti.

Tačiau Margareta yra nepaprastai užsispyręs asmuo ir, jeigu iš tikro ten meilė "liepsnoja" visu smarkumu, kaip kad laikraščiai rašo, tai turbūt ir visa imperijos policija nesutrukdyt šių skandalingų vestuvių.

Be to, vidutinis Anglijos luomas užstoja jauną princesę, ypatingai, kad Townsendui skyrybos buvo duotos grynai dėl jo žmonos neištikimybės.

TAUTIŠKI DIRBINIAI:

ilgos juostos £3.10.0, kaklaraiščiai £1.5.0, įvairios kitos juostos ir juostelės nuo 6 šil. iki £1.10.0. Išpildomi specialūs užsakymai. Kreiptis AL Leidykla.

"DO YOU WANT TO LEARN ENGLISH?"

Post this form to:

The Director,
Department of Education,
Please send me:

Information about the Evening Classes.....
Free Correspondence Lessons.....
Free Radio Lessons.....

Surname ..... Christian Name.....
Address.....
State.....

My native language is —

KERSTENO REZOLIUCIJA

(Pabaiga — iš 6 psl.)

ALT Vykdomojo Komiteto nariai — pirm. L. Šimutis, sekr. Dr. P. Grigaitis ir ižd. M. Vaidyla, Informacijos Centro direktorė p-lė M. Kižytė, ALT Valdybos narys V. Kvetkas ir inž. A. Rudis, specialiai į Washingtoną atvykęs iš Chicago.

ALT Vykdomojo Komiteto nariai Washingtono su kongr. Kersten, kuris neabejojama vadovaus Atstovų Buto nubalsuotam tyrinėjimui, aptarė planuojamą atėties darbų programą. Kersteno nuomone, tyrinėjimo komitetas pradės darbą dar šį rudenį ir aplankys eilę lietuvių ir kitų pabaltiečių gausiau apgyventų miestų, pirmoje eilėje Chicago.

LAIMĖJIMO DYDIS

Iškovota laimėjimą šiuo metu tinkamai įvertinti būtų sunku. Tenka tai palikti ateičiai. Siandien galima pasakyti, kad vienas Atstovų Buto pasisakymas už reikalą legaliai ir autoritetingai iširti Pabaltijo "prijungimą" prie Sovietų Sąjungos yra pats šviesiausias momentas Lietuvos laisvės bylos eigoje po to, kai JAV-bės ir, jas sekdami, kiti demokratiniai kraštai atsakė pripažinti Sovietų agresijos pasėkoje susidariusią padėtį Pabaltijy. Šis Kongreso nusistatymas gali turėti lemiančios įtakos Amerikos užsienio politikai, pastūmėdamas ją aiškesne ir konkretesne tautų laisvinimo kryptimi. Tyrinėjimo komisijos darbas ir pateikti duomenys neabejojama išryškins pasaulio akyse tarptautinio komunizmo pavojų ir prisidės prie antitbolševikinio fronto sustiprinimo laisvuose kraštuose.

LEMIAMIEJI MOMENTAI MUSŲ PASTANGOSE

ALT sumanymui įgyvendinti lemiančios reikšmės turėjo ALT delegacijos atsilankymas pas Prezidentą Eisenhowerį kovo 26 d. Neabejojama aišku, kad be prezidento pritarimo nei Valstybės Departamentas nebūtų išdrįšęs, nepalankiam politiniam momentui esant, parodyti sumanymui tokį palankumą ir užsiangazuoti, pažadėdamas tyrinėjimo komisijai savo kooperavimą, nei Kongresas nebūtų davęs įtikinamas, kad tokio tyrinėjimo imtųsi Amerika. Reikia atsiminti, kad lenkų tautinė grupė, kurios politinis svoris Amerikoje yra nepalyginamai didesnis, turėjo dvejus metus intensyviai dirbti iki Kongreso nubalsavo jų sumanymą iširti Katyno skerdyne. O mums sprendimą pasisekė išsikovoti per nepilnus 3 mėnesius!

Kalbant apie Kongresą, svarbiausias asmuo, nuo kurio labai daug priklausė Kersteno Rezoliucijos pravedimas, buvo pats Atstovų Buto pirmininkas (spykeris) Joseph W. Martin, Jr. Šis juo kongr. Kersten tarėsi redaguodamas pirmąjį Rezoliucijos projektą (prieš Valstybės Departamento pataisas). Iš pat pradžių parodęs palankumą mūsų sumanymui, jis išstėjo ALT delegacijai duoti žodį, aktyviai prisidamas prie greito Rezoliucijos priėmimo.

dėdamas prie greito Rezoliucijos priėmimo.

Nekalbant apie patį Rezoliucijos autorių kongr. Kersten, entuziastiškai kovojusį už mūsų sumanymą, visa eilė kitų kongresmanų ne tik pažadėjo palankiai balsuoti, bet ir patys ragino, laisvais ir asmeniškai, Taisyklių Komiteto pirmininką Allen ir spykerį Martin.

Negalima nepaminti ir kai kurių kitų Atstovų Buto narių, kurie pradžioje, gal neturėję progos įsigilinti į sumanymo svarbą, parodė tam tikro abejingumo. Juos teko labiau paspausti ir įtikinti, ir juos pagaliau palenkėme savo pusėn.

Tačiau pagrindė laimėjimas yra mūsų — visos plačiosios Amerikos lietuvių visuomenės, jos organizacijų, veikėjų ir cilinių piliečių kurie stipriai ir tiksliai laiku reagavo į ALT vadovybės nurodymus, kreipdamiesi į savo kongresmanus ir Atstovų Buto vadus. Čia ypačiai tenka išskirti inž. Antaną Rudį, Lithuanian Chamber of Commerce of Illinois prezidentą, kuris visai patalino visuose svarbiausiuose ALT vadovybės žygiuose Washingtono ir kitose akcijoje, organizuojant paramą Rezoliucijai, ir Vincą Kvetką (iš Wilkes Barre, Pa.), ALT valdybos narį ir Lietuvių Respublikonų Centro Komiteto pirmininką, labai daug prisidėjusį gauti aktyviai respublikonų partijos vadovybės paramai.

Mes skatčiuojame vos apie milijoną lietuvių kilmės piliečių Amerikoje. Tačiau šis laimėjimas įrodė ne tik mums, bet ir kitiems, kad mes esame politiškai stipri tautinė grupė, kovojanti ir laiminti klausimuose, kurie mums atrodo yra svarbūs Lietuvai ir šiam kraštui. Ne vien tik laimėjimo faktas, bet ir tai, kiek mes prisidėjome tam laimėjimui pasiekti, pelnė lietuviams daug įvertinimo ir pagarbos daugelio Kongreso narių tarpe.

TOLIMESNI MUSŲ UŽDAVINIAI

Laimėjimas nebus pilnas, jei jo neišnaudosime iki maksimumo. Tai priklauso nuo mūsų pačių, lietuvių, sumanimo ir pasišventimo.

Pirmiausiai, tyrinėjimo komisijai teks visais galimais būdais talkinti: sudarant liūdininkų sąrašus, surenkant ir komisijai pateikiant visus su Lietuvos pavergimu ir jos žmonių priešpauđa susijusius faktus bei įrodomąją medžiagą. Šiai talkai jau dabar turėtų sukurti ruoštis ne tik mūsų politiniai veiksniai Amerikoje ir užjūryje, bet ir visi tie, kurie bet kokiū būdu gali prisidėti Sovietų Sąjungos prieš Lietuvą ir lietuvių tautą įvykdytiems ir vykdomiems smurto, klastos ir teroro veiksams įrodyti. ALT vadovybė artimiausioje ateityje stengsis sudaryti reikalingą kompetentingų asmenų aparatą lietuviškosios bylos sektoriui tinkamai paruošti. Ji taip pat darys žygių šį darbą koordinuoti ir su kitų dviejų pabaltiečių grupių — latvių ir estų — panašia veikla.

Be to, mums ypatingai svarbu, kad tyrinėjimo komisijos darbas ir to darbo rezultatai būtų visais būdais panaudoti galimai didesniai Lietuvos laisvės aktualinimui ir stiprinimui. Teks visais keliais stengtis pasiekti plačiausią pasaulio opinią, valstybių valdžias ir tarptautinius forumus.

Neabejojame, kad Amerikos lietuvi, suteikę tokią stiprią paramą Rezoliucijai 346 Atstovų Bute praveisti, taip pat energingai padės ją įgyvendinti Lietuvos reikalui pačia naudingiausia prasme.

ALT Sekretariatas

Prenumeruokite AUSTRALIJOJOS LIETUVI

DANTŲ CHIRURGAS
J. H. CUNNINGHAM
Oxford Chambers
192, North Terrace, Adelaide
Telef: W2036
Specialybė: aukso karūnėlės ir aukso tilteliai
KALBAME VOKIŠKAI

Sutaupysite pirkdami tik gera preke

PIRKITE BATUS BET KURIOJE FIRMOS

"EZYWALKIN Ltd."

90, Rundle St.
Port Pirie
Port Lincoln
Mount Gambier

K R A U T U V Ė J E

Port Adelaide
Hindmarsh
Unley Road
Hindley Street
Gouger Street

KIEKVIENOS POROS BATŲ PATVARUMAS GARANTUOTAS

JEIGU JUMS REIKALINGAS VERTEJAS

— pagelbėti pirkinėjantis —

KLAUSKITE KURĮ NORS MUSŲ PARDAVĖJĄ

Jis nurodys Jums Naujųjų Australų Pirkinėjimosi Biurą.
Ten Jums bus suteikta pagalba Jūsų gimtąja kalba

P A S

John Martin and Co. Limited

The Big Store Rundle St. Adelaide

Alus buteliuose

ir KITI GERIMAI
PRISTATOMI
I N A M U S

BET KUR ADELAIDĖJE AR PRIEMIESČIUOSE
(pristatymas nemokamas)
SKAMBINKITE

Cen 1253

Hotel Angus

78 ANGAS ST. ADELAIDE

KATALIKŲ GYVENIMAS

Redaguoja P. Pusdešris

MORALINIS ĮSTATYMAS

"Mūsų Pastogės" 227 nr., straipsnyje "Tragiška byla ateivio santuokos klausimu", J. Žukauskas smulkmeniškai aprašo esto Alfredo Johanes skrybų eigą, kurioje N.S.W. Augščiausio Teismo teisėjas suteikė skrybas minimam estui, kurio žmona su dviem vaikais yra likusi Sov. Rusijos okupuotoje teritorijoje. Straipsnio pabaigoje autorius pasidžiaugia, kad "kad kietas Australijos įstatymas nusilenkė gyvenimo tikrovei, ateidamas tragiško likimo ištiktam žmogui į pagalbą", ir sugestionuoja skaitytojus, kad šis sprendimas dabar pasitarnaus ištisiems tūkstančiams ateivių.

Tas pats J. Žukauskas (M.P. redaktorius) "M. P." 229 nr. straipsnyje "Nepagirtinas kelias", rašydamas apie kun. P. Vaserį, jį tituluoja Melbourne lietuvių kunigū (pirmoji eilutė). Išleisdamas žodį "katalikų", nes laiko savaime suprantamu dalyku, jog katalikybė ir lietuviškumas, išskyrus mažumas, yra neišskiriamas lygiagretumas, tačiau, gailla, kad šios minties neturėjo galvoje rašydamas apie minėtą teismo sprendimą. Reikia tikėtis, jog "M. P.", būdamas ALB laikraščiu į faktus ir įvykius žvelgia ne mažumas, bet daugumos Bendruomenės narių akimis, o tai daugumai — lietuviams katalikams, yra aišku, kad virš žmogaus, sukurtų paragrafų, virš teismo sprendimų yra dar moralinis įstatymas, kuris tarp kitko sako: "ką Dievas sujungė, žmogus teneperskiria", arba: "kas paleidžia moterį ir veda kitą, jai svetimotariauja" (Mork 10.10). Jei moralinis įstatymas redaktoriui J. Žukauskui būtų taip pat gerai žinomas, kaip australiškos teisės paragrafai, minėto teismo sprendimo aprašymo pabaiga būtų turėjusi maždaug taip skambėti: "Kietas Australijos įstatymas suklupo po asimiliacinės programos kėjomis, nusileisdamas net ligi tokios žemumos, kad siūlusi ateiti į pagalbą tragiško likimo ištiktam žmogui žemajai prigimčiai. Deja, šiuo panašiu teismo sprendimu negalėsi pasinaudoti lietuviai, kurie, būdami katalikais, moralinį įstatymą stato aukščiau už visus tautų paragrafus ir tendencingus teismo sprendimus." Pr.P.

MES NORIME DIEVO ...

Londono "Daily Express" korespondentas labai jautriai aprašo milžinišką Dievo Kūno eisną Varšuvoje, vadovaujant pačiam kardinolui Wyszyński. Tokios demonstracijos Varšuvoje dar nebuvę, kai ji pateko už geležinės uždangos. Minia giedojo: "Mes norime Dievo Lenkijoje, mes norime Dievo mūsų knygoje ... mūsų mokyklose ..."

mūsų teismuose ... mūsų armijoje ..." Procesija buvusi apstatyta milicijos, bet ji netrukdžiusi, o autobusai ir visos judėjimas iš praeinamų gatvių buvęs nukreiptas į šonines. Visas miestas šventes, tik sovietiniai darbininkai dirbė "Kultūros Rūmų" statyboje, kurie statomi kaip lenkų tautos dovana Sov. Rusijai.

UŽDARYTA VILNIAUS KATEDRA

Kai Vatikano radijas per lietuvišką pranešimą paminėjo, kad Lietuvoje įšventinti 3 kunigai, sekančią dieną Maskvos radijas atsiliepė pavaizduodamas tikėjimo laisvę Lietuvoje ir teigdamas, kad šiais metais buvę įšventinta 16 naujų kunigų. Maždaug po tiek pat buvę įšventinta ir kiekvienais metais. Lietuvoje esą atvirų 700 bažnyčių, o senų bažnyčių atstatymą paremiantį stambiau sumom vyriausybė. Kaune veikianti kunigų seminarija, kurios rektorium esąs kun. Kazys Sirūnas. Vilniuje buvusios didelės religinės iškilmės. Tada, greičiausia kovo 4 d., šv. Petro ir Povilo bažnyčioje buvę išstatyti didžiulėje altoriuje šv. Kazimiero palaikai.

Kaip žinome, nuo 17 amžiaus šv. Kazimiero palaikai buvo laikomi Vilniaus katedroje specialioje koplyčioje. Pagal Maskvos pranešimą, jie dabar šv. Petro ir Povilo bažnyčioje Antakalnyje. Tenka daryti išvadą, kad žinios apie katedros uždarymą yra tikros. Matyt, bolševikams nepatogu buvo tautos šventojo palaikus laikyti mieste, tad iškėlė į užmiestį.

Esamiomis žiniomis, vysk. Paltarokas dar gyvas ir valdo Panevėžio vyskupiją, bet taip pat dažnai buvuoja ir Vilniuje, net lanko Vilniaus vyskupijos kai kurias parapijas. Nėra abejonės, Lietuvos Bažnyčia dar laikosi. Kunigų, atsiskyrusių nuo Bažnyčios, ne daug. "Tautinės", tikriau bolševikams tarnaujančios, bažnyčios Lietuvoje nesiseka sukurti. Yra žinoma pora atsitikimų, kad valdžia bandė į kai kurias parapijas paskirti nuklydusius ir ekskomunikuotus kunigus, bet žmonės jų nepriėmė. Tėv. Žib.

PREZIDENTO EISENHOWERIO TIKĖJIMAS

Redaktorius Stanley High, vienas iš Eisenhowerio rinkiminės kampanijos buvusių patarėjų, apie Eisenhowerį kalba:

"Ko prezidentas Eisenhoweris labiausiai Amerikai trokšta — tai religinio atgimimo, kuris atgaivintų religines dorybes ir žmonių elgesį ... Jis tiki, kad dieviškos dorybės, kurių globa

Amerika buvo pradėta kurti, ugdo ir jos materialinę gerovę. Jis tiki, kad ir ateičiai religinių dorybių atgaivinimas yra pats išganingiausias.

"Sykį rinkiminėje kampanijoje kai kurie Eisenhowerio bendrininkai pastebėjo, ar ne per daug religijos yra jo politikoje. Kad jam nebūtų priekaištų dėl religijos perdėjimo jie skatino pasakyti keletą kalbų sumažinant religinę gaidą. Dėl to pasiūlymo generolas buvo iš pradžių nustebintas, paskui susijaudino: "Džentelmenai, — tarė jiems aštriai, — jūs klaidingai įvertinate amerikiečius.

"Jūs negalite išaiškinti laisvo valdymo bei religinių žodžių. Mūsų valstybės kūrėjai kreipėsi į Dievą, kad Jis įprasmintų jų revoliucinį bandymą. Jie įrašė savo tikėjimo išpažinimą į mūsų valstybės įsteigimo dokumentus.

"Mūsų pirmakiai paliūdijo, kad tik labai religinga tauta yra pakankamai atspari tiranijai išvengti. Šiandien mums tenka liūdyti, kad mūsų tikėjimas, nuolatos atnaujinamas, yra tiek pat atsparus šios dienos tironijos paskelbtai kovai." (Time, 1953, 4.13)

VOKIETIJOJE — Ochsenfurte, neseniai įvyko vokiečių Katalikų Akcijos konferencija, kuri svarstė pagrindinius akcijos uždavinius. Iš jų labiausiai buvo pabrėžta — padėti žmonėms nugaleti neutralaus pasyvumo padėtį ir paskatinti į tarpusavio bendradarbiavimo veiklą. Dėl to katalikai visur, net ir mažose parapijose, turi būti gerai susiorganizavę ir išjungę į Kat. Akciją, kuriai vadovauja vietinis komitetas. Toliau buvo pabrėžta skubus pasauliečių apaštalavimas ir jų dalyvavimas viešame bei politiniame gyvenime. Katalikai turi būti vieningi, išėję iš bažnyčios turi veikti į visą gyvenimą.

ŠVEICARIJOJE, rugpjūčio 9-16 dd. įvyko "Tarpautinio Krikščioniškojo Renesanso Sąjūdžio" antroji konferencija, kurioje buvo studijuojama ši pagrindinė tema: "Žmogaus veikimo teologija ir jo santykiai su profesiniu gyvenimu."

LENKIJOS komunistinė valdžia paskelbė, kad mokės algas tiems kunigams, kurie bendradarbiaus su vyriausybe ir atsiskirs nuo Romos. Taip pat uždraudė vartoti žodžius "prieš Kristaus gimimą" ir "po Kristaus gimimo", įsakydami tuos išsireiškimus pakeisti kitais: "prieš mūsų erą" ir "po mūsų eros".

"ŠVYTURYS" Nr. 3

Š. m. vasario mėn. pradėjęs Melbourne eiti katalikiškos minties neperiodinis žurnalas "Švyturys" jau išleido savo trečiąjį numerį, kuriame prof. P. V. Raulinaitis rašo apie Lietuvos valstybės įsteigimą. A. Zubras — Menindė tikrovė, K. J. K. — Taikos planas, A. Bakaitis — Mūsų polinkiai ir mes, Julija Švabaitė, K. Kuncevičius, Rasa ir V. Jankus atstovauja grožinę literatūrą. S. Balčiūnas rašo apie politinę lietuvių diferenciaciją, ir toliau visa eilė įvairių straipsnių, vertimų, aktualijų. Be to, spaudos ir mokslo apžvalgos ir juokų kampelis.

"Švyturį" redaguoja kun. Pr. Vaseris ir Br. Zumeris. Redakcijos adresas: Cecil st., Williamstown, Vic.

PRISPAUDĖJAI BUS PRIVERSTI PASITRAUKTI IŠ PAVERTGŲ KRAŠTŲ

Jau buvome pranešę apie lieuvių socialdemokratų atstovo inž. Vilčinsko dalyvavimą Socialistinio Internacinolo Kongrese Stockholme ir to kongreso priimtą rezoliuciją, kurioje — pirmą kartą Soc. Internacinolo istorijoje po karo — reikalaujama, kad Sovietai atsitrauktų iš Lietuvos ir kitų Baltijos kraštų. Dabar, gavę tekstą inž. Vilčinsko per Amerikos Balsą iš Stockholmo pasakytos kalbos į pavertgą kraštą, tą kalbą čia ir dedame kaip būdingą dokumentą, rodantį, kad laisvojo pasaulio lietuviai, nepaisant partinių susiskirstymų, kalba į pavertgą kraštą vieninga kalba ir vieningai sieloja šios tėvynės laisvinimo uždavinius, LSDP delegato inž. Vilčinsko kalba buvo tokio turinio:

Mieli Tautiečiai! Man yra be galo malonu, kad atvykęs į Stockholmą, į Švedijos sostinę, dalyvauti Vid. ir Rytų Europos Socialistų Unijos Konferencijoje ir Socialistų Internacinolo Kongrese, galiu pasveikinti jus, mieli broliai ir sesės tėvynėje, Lietuvos Socialdemokratų Partijos vardu.

Į Socialistų Internacinolo Kongresą atvyko atstovai iš viso laisvojo pasaulio. Kongreso dienotvarkėje yra daug svarbių politinių ir ekonominių klausimų. Ne paskutinėje vietoje yra ir Europos klausimai. Lietuvių ir kitų Pabaltijo kraštų atstovai įvairiomis progomis nušviečia padėtį jų pavertgose tėvynėse ir prisideda prie diskusijų, kuriose svarstoma, kokių būdu padaryti galą terorui ir apgaulei, kurių pagalba okupantas laiko pagrobęs mūsų kraštus.

Visiems mums rūpi Lietuvos ir kitų pavertgų kraštų išlaisvinimas, nes gerai suprantame, kad darbininkai visuose rytų Europos kraštuose neša panašią naštą, kaip sustreikavę Rytų Berlyno ar Čekoslovakijos darbininkai. Sovietų kolonistai išnaudoja ir lietuvius ir kitus, kiek tik gali. Visur yra nepakeliamos darbo normos, atlyginimai maži, ir už tuos uždirbtus pinigus ne daug tegali ką nusipirkti.

Man tekė ilgesnį laiką stebėti darbininkų gyvenimą Anglijoje, kur socialistai buvo valdžioje per kelis pokarinius metus, o dabar galėjam truputį susipažinti su Švedijos darbininko padėtimi, kur socialistai valdo kraštą jau ilgesnį laiką. Abiejuose šiuose kraštuose darbininkai turi teisę pareikalauti atlyginimo padidinimo, turi teisę streikuoti, ir šios turėtos per eilę metų teisės privedė prie to, kad darbininkas čia yra lygiagretis bendruomenės narys, nėra jokių priverstinių darbo normų, žmogus dirba kiek gali, o atlyginimą gauna tokį, kad jis pats ir jo šeima gali patogiai ir šaliai gyventi. Darbininkas gali džiaugtis gyvenimu tiek pat, kiek ir kiekvienas kitas žmogus.

Jūs gal būt norėtumėt man pasakyti, kad jūs jau daug girdėjote per užsienio radiją apie geras gyvenimo sąlygas laisvuose kraštuose. Bet kas iš to? Ar yra kas daroma, kad padėtis pasikeistų Lietuvoje?

Visų pirma turiu pasakyti, kad tuo rūpinasi visos lietuviškos organi-

zacijos emigracijoje. Jų priešakyje stovi Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas.

Toliau yra visa eilė tarptautinių organizacijų, dirbančių išlaisvinimo darbu. Bet sumobilizuoti viso laisvojo pasaulio opinią nėra tai vienos dienos darbas. Todėl iš jūsų reikalinga kantrybės. Lietuviai tėvynėje, nepriklausomai nuo to ar užima aukštas vietas, an yra paprasti kolchozo darbininkai, turi būti vienas kitam tikri broliai. Neturi būti išdavinėjimų svetimiems agentams. Reikia taip pat saugotis provokacijų, kurios gali kainuoti daug jūsų gyvybių. Ypatingai saugokite jaunimą. Išlaisvinimo valanda tikrai ateis, bet reikia saugotis perankstyvų išsišokimų.

Lietuvos išlaisvinimo klausimas yra tampriai surištas su pasaulio taika, taika, kurios visos pasaulis siekia. Laisvojo Pasaulio darbininkai kasdien vis labiau įsitikina, kad tos taikos nebus tol, kol Rytų ir Vid. Europos tautos, turinčios ilgalaikes valstybines tardicijas, yra vergijoje. Todėl laisvosios tautos jungiasi į stiprią sąjungą, kuri pagaliau privers prispaudėjus pasitraukti iš tų sričių, kur jie įsibrovė be jokios pateisinamos priežasties.

Tada lietuvis vėl bus savo krašto šeimininkas, o Lietuvos darbininkija galės kurti laimingesnį gyvenimą krašte, kur viešpataus tikra laisvė ir socialistinis teisingumas.

Lietuvos Socialdemokratų Partija kovoja dėl Lietuvos nepriklausomybės atstatymo ir demokratinės santvarkos įvedimo ne nuo šiandien. Ši organizacija jau yra gerai pažįstama senesniems Lietuvos darbininkams. Ji niekad darbininkų neapvydė, ir Jūs galite būti visiškai tikri, kad neapvils ateityje. Lietuva bus laisva ir nepriklausoma!

GRAŽIOJI LIETUVA

Simnas ir Palių Pelkės

Simno miestelis stovi gražioje vietoje, ant Simno ežero kranto. 1938 m. miestelyje buvo apie 1.600 gyventojų. Miestelio centre tarp medinių namų buvo ir mūro namų. Kiek nuošaliau Nepr. Lietuvos laikais pastatyta moderni pradžios mokykla.

Miestelio centro pakraštyje, ant kalnelio stovi sena, baltai dažyta katalikų bažnyčia. Ją 1520 metais pastatė Lietuvos Naugarduko vaivada, maršalas Jonas Zabžežinskis. Vėliau, bažnyčios reikalais rūpinosi Lietuvos didikai Sapiegos, paskui Beck-Halsinskis ir kiti.

Kiek toliau nuo miestelio matosi Gilušio ežeras. Į jį iš Žuvintų ežero įteka neplatus upelis. Apie 7 kilometrus nuo Simno miestelio yra garsus savo žuviniumu Žuvinto ežeras, su didžiulėmis, keliasdešimt kvadratinį kilometrų pelkėmis, vadinamomis Paliomis. Tos pelkės tvilvuoja tarp Liudvinavo, Gudelių m. ir Žuvintų ežero.

Žiūrint pro melsvo rūko aptrauktą gamtovaizdį, žmogui sukelia skurdžiai nykų jausmą. Apaugęs šilais, vietomis krūmais, nendrėmis, samanomis ir kt. Kai kur esti atviros vandens akys (liūnai), kaip kad žiemės metu ledė iškirstos aketės. Didžiųjų pelkių viduryje, lyg kokia sala, yra Daukšių bažnytkaimis.

Palių pelkės savyje slepia daug paslapčių. Senovėje į Palių pelkes atbėgdavo pasislėpti prūsai iš kryžuočių vergijos. Vėliau Lietuvos kariuomenės sumušti kryžuočių likučiai slėpdavosi Palių pelkėse. Nuo švedų, rusų, prancūzų karų, kaip vietos gyventojai, taip ir iš tolimiausių vietovių, slėpdavosi įvairaus luomo žmonės tose pelkėse. Taip pat rasdavo prieglaudą senovėje ir įvairūs nusikaltėliai. Žodžiu, Palių pelkės visus priglaudavo.

Apie Palių pelkes yra dešimtimis įvairiausių "istorijų", padavimų, pasakų apie skenduolius, laumes, vaiduoklius ir t.t.

Senovėje Palių pelkėse gyveno lokiai, šernai, briedžiai, elniai, lapės, kiškiai ir kiti žvėreliai. Taip pat būdavo tūkstančiai įvairiausių paukščių ir paukštelių. Dar Nepr. Lietuvos laikais vasaros metu Žuvinto ežere gyveno dvi poros didelių, baltų gulbių, kurios čia ir perėdavo. Laukinių ančių, žąsų, įvairaus dydžio žuvėdrų ir kitokių paukščių čia buvo daugybė. Tai mėgiamiausia buvo medžiotojų vieta. (Nepr. Lietuva)

CAUGHT!

He that courts and runs away
May live to court another day,
But, he who courts and does not wed
May find himself in court instead.

PIRMASIS RYTAS GANYKLOJ

Notrės ir banados želia
Patvory, patvartėj.
Skleidžias pumpurai berželio —
Metas dirvą arti.

Kartais dar šurkštoki vėjai
Stogo šiaudus šiaušia.
Bet sode jau sprogt pradėjo
Ankstyboji kriaušė.

Vyšnios kažinko dar laukia,
Abejoja slyvos ...
Bet, išėik tik į palaukę —
Būsi linksmas, gyvas!

Patvory jau viksvos kalas,
Žydi purienos.
Tuoj drungniems orams bus galas,
Vis giedrėja dienos.

Pumpurais va pirmutinis,
Šilumą pajutęs,
Rausta prie obels laukinės,
Posūky keliutės.

Paežiūos žolė jau želia.
Žvirbliai pešas, krykščia.
Styri stagarai pabalę
Kiečių dar pernykščių.

Juozas Mikštas

BŪDAVO...

Sodietišku prisiminimų pynė
(Švenčionių apskr., Dūkšto vals.)

Atamonas sumauroja, ¹⁾
Apsižvalgo rūščiai;
Drėgną dirvą kasa koja,
Seilėjasi, pūkščia.

Jis čia šių ganyklų ponas,
Išdidus, prityręs ...
Plaka uodega sau šonus
Ir per bandą irias.

Karvės, šieną, šiaudus krintę
Ilgą žiemą tvartuos,
Laisvėj turi persiimti
Šiomet pirmą kartą ...

Bet nuo pernai puikiai žino
Kamisarkos galią, ²⁾
Ir todėl nepamėgina
Jai pastoti kelio.

Radasta va su Aviete
Jau kaktas surėmė,
Ir ilgai jos sprandus rietė,
Kol jėga nulėmė:

Slysteli Avietės koja —
Apsiverčia kūliais.
— Radastos vieta pirmoji, —
Taip nusprendžia bulius ...

Radasta lengvai sutvarko
Visą karvių bandą,
Ir dabar su Kamisarka
Jau ragus galanda ...

Bet jos šiaip sau šposais imas,
Laižo vieną kitą.
Jau praėjęs iūtūzimas
Šį vėsoką rytą.

Aišku, jos jau pajėgiausios,
Tad bus "kamarodės". ³⁾
Gal arčiau jų bulius glausis,
Jėgą jų užuodęs ...

Siaučia siemečiai teliuikai
Truputį nustebe.
Iš tamsių gardų ištrūkę
Motinos juos stebi.

Visokiausieji bliovimai
Po ganyklą aidi.
Atamonas net užkimo,
Nieko nepabaidęs ...

Glaudžiasi į krūvą avys,
Tokios jautrios, paikos.
Kiaulės, laisvė čia atgavę,
Tvarkos nesilaiko:

Kažką uostydamos, nešas
Į pakrūtę šilo.
Piemenuko kojos basos
Karvės "bakpoj" šyla ...

Roko pusbernis ketino
Jam išsukti dūdą,
Nes atšutė jau karklynai ⁴⁾
Už Galinio prūdo.

(Perkelta į 5 psl.)

DRASŪS TVIRTINIMAI

Beskaitant "Mūsų Pastogės" skiltyse A. Krauso recenziją apie Adelaidės lietuvių teatro-studijos išvyką Melbourne ir apie studijos spektaklius tenka stabtelėti ties B. Sruogos "Kazimieras Sapiega" aprašymu ir nustepti drąsiais recenzento tvirtinimais.

Jis rašo: "... B. Sruoga sukūrė naują lietuviško teatro stilių, kurį perduoti scenoje iki šiol tinkamai neįstengė joks teatro kolektyvas. Nepaisėkė Fedotui-Sipavičiui tinkamai pastatyti "Basiąją Naktį". Oleka-Zilinskas bandė perjaunomis, studijinėmis įėjimais B. Sruogos teatro reikalavimus įkūnyti pastatydamas "Milžinų paunksmę".

J. Gučius pateikia mums finalinę sceną iš "Kazimiero Sapiegos" ... Ši didelė pastanga režisoriaus ir kolektyvo yra pagirtina. Sruogos veikalų pastatyti scenoje negalima nei rytų, nei vakarų teatro mokyklų įprastinėmis priemonėmis. Tai gražus bandymas nusikreipti natūralistinio, vergiškos kopijos meno ir sukurti teatrą "bent per vieną metrą viršum žemės. Linkėtina režisieriui ir jo vadovaujamam kolektyvui nepailsti ta kryptimi einant".

Iš šių kelių citatų peršasi išvada, kad Adelaidės lietuvių teatro-studija B. Sruogos veikalų pastatymams yra suradus kokią tai negirdėtą vidurio kelią, kuris B. Sruogos dramas išryškina ir, pakelia "bent vieną metrą nuo žemės".

Šio kelio, ar šios režisūrinės prasmės, nebuvo suradę net mūsų profesionalinių teatrų režisieriai Lietuvoje.

Gal ir galima būtų sutikti su šiuo ginčytinu tvirtinimu, bet tik pamačius "frakuotoje" versijoje visą, su masinėmis scenomis, 4 veiksmų B. Sruogos "Kazimieras Sapiega" istorinės dramos spektaklį. O pamačius rimtai padiskutuoti, ar iš viso, istorines dramas vaizduojančias Lietuvos praeitį, vertėtų šioje gan originalioje tačiau palaidoje formoje interpretuoti. Idomu, ar pats autorius, būdamas griežtas klasikinės literatūros atstovas ir šalininkas, norėtų šį savo istorinį veikalą, tokioje šviesoje išvysti. 1932 m. Londone, surežisuoto žymaus Šekspyro veikalą "Hamletas" "frakuotoji" versija buvo labai nepalankiai daugelio teatro kritikų sutikta ir šiandien garsusis Šekspyro teatras Anglijoje, Shakespeare Memorial Theatre from STRATFORD - UPON - AVON) grynai realistiniais įsigilindamas į epochines detales sprendžia Šekspyrių veikalų pastatymus.

Sutikti su recenzento nuomone, kad B. Sruogos veikalams sunku ir neįma-

noma pritaikyti rytų ar vakarų režisūrius metodus, ir kad Adelaidės teatro režisoriaus, "nusikreipdamas natūralistinio, vergiškos kopijos meno", griebsi kažko naujo ir negirdėto režisūros pasaulyje, negalima.

Tikrai būtų suklaidintas skaitytojas, teatro mylėtojas ir net jaunasis aktorius, galvodamas, kad teatro istorija taip vadinamą "en frac" pastatymų nėra turėjusi ir kad pirmas šios rūšies pastatymas įvyko Adelaidės lietuvių teatro-studijos scenoje. Šių "frakuotų" pastatymų yra buvę tiek rytų tiek vakarų teatruose, o pokarinėje Vokietijoje — ištisa eilė ir, kai kurie jų, grynai dėl ekonominių sumetimų.

1947 m. "Stuttgarter Kammertheater" norėdamas išvengti didelių išlaidų, Paul Hofmann režisūroje, pastatė prancūzų egzistencialisto A. Camus dramą, vaizduojančią jaunojo Cezario ištaičiną gyvenimą.

Kyla klausimas, ar tik Adelaidės teatras-studija statydamas "Kazimieras Sapiega" finalinę sceną, nebuvo susidūręs su panašiomis ekonominėmis problemomis.

Apskritai, vertindami ir užgirdami Adelaidės teatro-studijos dirbamą tikrai didelį kultūrinį ir kultūrinimosi darbą, negalim praeiti tylomis pro, atrodo, dengva ranka parašytas teatro kritikas. Nevisada parodymai duoda naudos, ypač kai jie neatitinka tiesai. O lengvapėdiškas palyginimas Lietuvos valstybės Teatru praeityje su bet kurio mūsų jaunių teatrų tremtyje yra ir ne etiškas ir ne estetiškas. Nejuokinkim savęs ir tų, kurie teatralinį pasaulį pažįsta geriau negu mes.

Paulius Rūtenis

NAUJA LIAUDIES DAINA

Ateina kūdas sribis —
Automatas ant pečių,
Duonos pluta į kišenių,
Duokit, buožės, lašinių!

Tu Lietuva, tu mano,
Visada tau rieta:
Rusai išveža smetoną,
O vokiečiai sviestą.

Atvažiavo komunistas
Su blėkiniu tanku,
Susitiko žydą
Ir pakėlė ranką.

Tu Lietuva, tu mano,
Visada tau rieta ...

Sako: — "Mėgstu orą gryną
Ir gerus kaimynus."

Tik paklausk, kur jis nebuvo,
Ko dar nėra matęs,
Atsiriš tau jo liežuvis, —
Sek, ausis pastatęs.

* * *

Jojame per šaltėkšnyną,
Veidus drasko šakos.
Prieky jodami kaimynai
Apie darbus šnekas.

Man naktigonė tik rūpi.
Jaunesnieji broliai
Gano bandą už Skaidrupio,
Nuo čia nepertoli.

Dėdė užkemša cibuką ...
— "O kad jį kur širšės! ..."
Ir "bankrutką" storą suka,
Truputį įniršęs.

Ir nusmilksta melsvi dūmai
Smirdančio tabako.
— "Laukia kirvio šitie krūmai," —
Kažin kas pasako.

Mano širmis ant kupstuko
Truputį suklumpa.
— "Tu, žiūrėk, kur širmis suka," —
Taria senis Tumpa.

* * *

Temsta. Laužas jau liepsnoja
Prie klampaus kupstyno.
Kažkoks paukštis praplasnoja,
Kur? — O kas jį žino ...

Dėdė, čebatus nusivęs,
Pasikrapšto žandą.
Šiaudien snustelti negavęs,
Po sermėga lenda.

BUDAVO

(Atkelta iš 4 psl.)

Bet šį rytą jis nutraukė
Kalvėn su noragais.
Ir dabar jo veltui laukia
Piemenuks nabagas.

Jis dar nieko pats nemoka,
Neturi peiluko ...
Čia parsivežė jį Rokas
Vargui, "strošnai mūkai".¹⁾

O kažkur žydrioj padangėj
Skamba vieversėlis.
Paskui plūgą Rokas žengia,
Ankstų rytą kėlęs.

Milžtūvė vandens prie vartų
Slepiasi klasingai ...²⁾
Pienienukui klius šį kartą,
Tokį iškilmingą:

"Gaspadinė" jį perlies ten,
Vakaro sulaukus.
Po to duos jam sūrio, sviesto,
Ir paglostys plaukus.

NAKTIGONĖJ

Blūdą kleckų suputnojav,
Viduriai net kaista ...
— "Dėdė, kur šiai naktijai jojam?"
— "Anava — prie raisto."

Ten anądien išsipjoviau
Botkotį kadugio.
Ten žolė, kaip mūras stovi,
Tavo, icliau, ūgio."

Ak, tas mūsų mielas dėdė,
Geras pasakorius,
Niekad vietoj nenusėdi —
Vis judėt jam noris.

Tai jis krapšto ant skiedryno,
Tai pakluonėj trinas.

Lenktynes su bakterijomis

Dr. V. Litas

Medicina labai aprūpinta moderniomis priemonėmis: prieš bakterijų sukeltas ligas labai veiksmingi antibiotikai, kurie pirmą kartą pasirodė po karo. Nustatyta, kad tarp mikrogyvių arba mikrobu vyksta sunkus karas, kuris trukdo begalinį mikrobu išsiplėtimą gamtoje. Tik dabar žmogui žinomos medžiagos, kaip penicilinas, streptomycinas, neomycinas, terramycinas, auramycinas, yra pačių mikrobu, daugiausia pelėsių, pagaminti priešbakteriniai ginklai, vadinami antibiotikais. Paprastas pelėsis pagamina labai komplikotą junginį, kurį tik dabar žmogus išmoko iš pelėsių atskirti ir panaudoti prieš ligas. Chemikai ir medikai dabar ir patys pagamina daug priešbakterinių medžiagų, kurių veiksmingumas

labai didelis. Bet visa nelaimė: nustatyta, kad prieš moderniąsias antibakterines medžiagas bakterijų atsparumas didėja.

Vieno vokiečių universiteto klinikų vadovybė atliko įdomų eksperimentą: buvo padaryta visų nuolatinių pacientų nosies ir gerklės tyrimai mikrobu atžvilgiu. Reikia pasakyti, kad nosis ir gerklė surenka daug kokkų ir kitokių ligų sukėlėjų. Klinikų vadovybė užveisė iš pacientų nosies ir gerklės gautų bakterijų kultūras ir po to tyrė šitų bakterijų atsparumą prieš antibiotines ir chemines medžiagas. Į pacientų nosis ir gerklės šitie mikroba pateko iš klinikų aplinkos.

Spėjima: pasivirtino: šitie pacientų mikroba, surinkti iš klinikų aplinkos,

gaminami dideliais kiekiais. Bandymai parodė, kad jie yra patvarūs ir gerai tinka nuleisti maistui, vaistams ir šiaip reikmenims. (Darb.)

ILGIAUSIAS TUNELIS

Neseniai buvo pradėti darbai prie ilgiausio tunelio. Šis tunelis bus 7½ mylios ilgio, ir eis pro Mont Blanc kalną esantį prie Francūzijos-Italijos sienos. Darbai jau pradėti Francūzijos ir Italijos pusėse ir truks apie trejus metus. Šis tunelis jungs Francūziją, Italiją ir Šveicariją. Keliautojams gi šis tunelis sutaupys apie 188 mylias kelio iš Paryžiaus iki Romos. Tunelio statyba kainuos 10 mil. svarų.

ARKLIŲ NARKOTIKAS

Texas ir Colorado valstijose (JAV) yra plačiai žinomas augalas, kuris ispanų kalboje vadinamas "loco". Lietuviškai tai reikštų: pasiutėlis, pamišėlis. Šis augalas yra labai pavojingas arkliams. Jei kartą arklys šį augalą pamėgina, tai po to kitos žolės nebeeda. Esdamas šį augalą, arklys suliesėja ir pasidaro sunkiai suvaldomas. Šis augalas veikia arklį taip, kaip opijumas žmogų.

DIDŽIAUSIAS LĒKTUVNĖSIS

Neseniai Amerikos jūrų laivynas į savo flotiliją įjungė dar vieną lėktuvnešį. Jo vardas — FORRESTAL. Tai yra 60.000 tonų lėktuvnešis, kuris šiuo metu yra didžiausias pasaulyje.

MOKSLO NAUJIENOS

CUKRUS IŠ MEDŽIO

Cukrus pirmiausia buvo gaminamas iš cukrinių švendrių, vėliau iš cukrinių runkelių. Šios rūšies produkcija labiausiai ir yra išsiplėtusi. Taip pat galima gaminti cukrų ir iš paprasto medžio. Jis nėra toks saldus, kaip cukrinių runkelių, bet taip pat maistingas. Iš vieno akro miško galima pagaminti tiek pat cukraus, kiek iš vieno akro cukrinių runkelių.

ORO KELIAI

Amerikoje paskutiniu laiku padaugėjo oro linijų. Nors ir nėra debesyse įtvirtintų parašų ir kelių rodyklių, bet emė ir sunumeravo tas oro linijas kaip žemės kelius, kur zuja automobiliai. Ši numeracija palengvina lakūnams greičiau orientuotis, taip pat ir aerodromams greičiau ir tiksliau siųsti telegramas. Iš Amerikos šiaurės į pietus einančios oro linijos turi nelyginius numerius, o iš rytų ir vakarus — lyginius.

ŠV. RAŠTAS AKLIESIEMS

Aklieji noriai skaito. Jiems yra pagamintos specialios knygos, kur raidės yra iškilusios, kad galėtų pirštais paliesti. Tokiu būdu atspausa knyga yra žymiai storesnė. Paskutiniu laiku neregiamis išleido visą Šventąjį Raštą. Jis turi 21 tomą.

POPIERINIAI PARAŠIUTAI BUS

Ir dar sako: — "Tau šią naktį
Pridaboti arklus.
Man rytoj reikės padegti
Vilkplaukius Pakarkliuos¹⁾

Mėnuo spokso į sodybą,
Stogai aiškiai matos.
O aš dėdei seną grybą
Įmetu čebatan ...

Tai už tai, kad jis šią naktį
Toks tylus, sukvežęs.
O žadėjo man pasekti
Pasakaitę gražią ...

* * *

Čia pat guli Tamuliokas,
Tumpa, Pabarėnas.
Juožio pusbernis žiopiokas
Kaso savo strėnas ...

Jie perdien rugienas arę,
Nejuokais pavargę,
Tuoj visi, kaip susitarę,
Pūkščia, šniokščia, knarkia.

Dametū šakų į laužą,
Skaisčios liepsnos kyla.
Kartūs dūmai akis graužia,
Driekdamies į šilą.

Voratinkliais rasos karoliai,
Nuo šakų nukarę,
Tyliai duždami į žolę,
Spindulius man žeria.

Stiepias švelnūs, trapūs ūgiai
Dygstančių pušaičių.
Viržiai, gailiai ir kadugiai
Aštrų kvapą skleidžia ...

* * *

Jau žiogai aptyla dūkę,
Kažkas čiuksi krūmuos ...
Tirštą, žilą raisto rūkas

rodė žymiai didesnį atsparumą prieš modernias antibiotines medžiagas ir įvairius cheminius junginius, palyginus su giminingais mikroba, kuriuos žmonės nešiojasi už klinikos ribų. Vadinasi, klinikose mikroba, nuolatos susidurdami su antibiotinėmis medžiagomis arba vaistais, įsigyja didelio atsparumo, galima sakyti, apsipranta su vaistų veikimu. Bacilos visur prisitaiko prie vaistų veikimo. Tik klinikose tas prisitaikymas yra greitesnis, nes ten bacilos daugiau susiduria su vaistais.

Mums dar žinoma, koks puikus buvo sulfonamidų veiksmingumas prieš gono kokkus. Sulfonamidai bloka kokkams reikalingas maisto medžiagas. Iš pradžių veiksmingumas buvo šimtaprocentinis. Bet vėliau kokkai su šiais vaistais apsiprato. Sulfonamidų veiksmingumas krito.

Kokiu būdu susirado mikrobu atsparumas prieš modernius vaistus? Prof. Heilmeyer Freiburgo Universiteto klinikų vedėjas, šitą klausimą taip aiškina: tik viena iš šimto milijardų tuberkulinė bacila prieš nustatytus vaistus, pvz., streptomyciną, turi nepaprastą atsparumą. Šita atsparioji bacila, kada streptomycinas kitų bacilų, kurios neturį atsparumo, dauginimasi sustabdo, sukuria ištisą "pogrindinį judėjimą", moderniai kalbant, "rezistenciją". Kada šitokių "rezistentų" prisiveisia bent 10%, tada moderniškai vaistai pasidaro neveiksmingi.

Kaip dabar šitas "rezistentas" pasidaro? Klausimas išaiškina: prie tam tikrų sąlygų atsiranda mutacijos — tai paveldimi staigūs gyvių pasikeitimai. Mutacijos apima paveldėjimo vienetų, vadinamų genais, pasikeitimą. Genų pasikeitimas sukelia kosminiai spinduliai ir daugelis kitų priežasčių. Toki pasikeitimai darosi paveldimi. Bakterijų įsigytas atsparumas yra mutacinis reiškinys, kuris persiduoda kitoms generacijoms.

Tam tikrais atvejais bakterijos iš tikro prieš vaistų nuodingumą "apsipranta". Tik šitoks apsipratimas nėra paveldimas. Nuodingi vaistai prieš bakterijas išvysto blokadą, aiškiau pasakius, vaistai trukdo bakterijos aprūpinimą maistu. Bakterijos išmoksta tam tikrais fermentais vaistus suskaldyti ir tuo būdu jų nuodingumą sumažinti. Bakterijos paviršiu dengia membrana, kuri pripranta prie vaistų nuolatinio veikimo ir nepraleidžia jų į bakterijos vidų. Kartais bakterijų apsipratimas su vaistų nuodingumu taip toli nužengia, kad nuodingi vaistai joms pavirsta maisto produktais. Tada visi vaistai skatina bakterijų dauginimąsi. Kokia dabar išeitis? Tik vaistų kombinuotumas gali užkirsti kelią mutacijų susidarymui. Prof. Domagk, Nobelio premijos laureatas, sulfonamidų suradėjas sako, kad chemija turi dar daug parodyti pastangų, kol bus pagaminta toki vaistai, prieš kuriuos jokios bacilos neatsilaikys. Galimūmai dar neriboti.

"Darbininkas"

* Lietuviškos knygos leidimo raida:

16-18 amžiuje buvo išspausdintos 396 lietuviškos knygos; 19-jo amžiaus pirmoje pusėje, iki spaudos draudimo laikotarpio, išleistos 906 knygos. Lietuviškosios knygos draudimo laikotarpy, per keturiasdešimt metų (1865-1904), nežiūrint sąlygų sunkumo, buvo išleista 3320 knygų. Spaudą atgavus per pirmąjį jos laisvės dešimtmetį (1905-1914) buvo išleista 3632 knygos. Nepriklausomybės metais (1919-1939) buvo išleista 16.721 leidinys.

5.000 GIMIMŲ Į DIENĄ

Japonijos gyventojų skaičius iš 83.073.000 (1950 m.) dideliu greičiu artėja prie 100 mil. Vidutiniškai imant kasdieną gimsta 5.000 vaikų. Nuo 1850 m. iki 1950 m. Japonijos gyventojų skaičius pakilo 150%: 1850 — 30 mil. 1950 — 83 mil. Atrodo, jog Japonija bando laimėti praloštą ginklų karą — žmonėmis.

LABIAUSIAI MOTORIZUOTI

Labiausiai motorizuota Australijos valstija yra Pietų Australija. Viena mašina čia tenka 4,67 žmonėms. NSW — 6,35 žmonėms, Victoria — 5,05 žm., Queenslandas — 5,34 žm., Vakarų Australija — 5,38 ir Tasmanija — 6,24 žm. Palyginimui: Amerika — 2,9 žm. Kanada — 5,4 žm.

Vliko Pirmininko pasikalbėjimas su ELTOS atstovu

Mūsų visuomenė gyvai domisi, kodėl š. m. birželio 18-19 d. VLIKo ir jo Vykd. Tarybos pirmininkams nepasisekė susitarti su min. Lozoraičiu dėl Lietuvos atstovų skyrimo prie kitų valstybių valdžių. Ir "Nepriklausomos Lietuvos" redaktorius p. Kardelis, kaip tenka išgiršti, kreipėsi tuo pačiu klausimu į VLIKo pirmininką, pabrėždamas, kad min. Lozoraitis tuo klausimu jau pasisakęs. ELTOS atstovas, aplankęs p. Krupavičių, pateikė jam žemiau dedamus klausimus ir gavo tokius atsakymus:

I. AR mėginta atstovų skyrimo klausimas spręsti anksčiau?

Tas klausimas iškilus tada, kai kilo visas santykių klausimas su min. Lozoraičiu. Pirmiausia su juo susidūrėm 1946 m. Berno konferencijoje. Šis klausimas po preliminarinių diskusijų buvo išspręstas paties min. Lozoraičio rašytu VLIKo Pirmininkui laišku. Jame jis pareiškė, kad jo, kaip Diplomatinio Šefo, kompetencijai priklauso diplomatinių bei konsularinių misijų personalo, išskyrus jų šefus skyrimas, pasiuntinybių turto bei archyvų ir pasų išdavimo priežiūra. VLIKas su jo pasiūlymu sutiko, nes min. Lozoraitis į tų misijų šefų skyrimą savo pretenzijų nepareiškė. Toj pačioj konferencijoje buvo padarytas nutarimas, netiesioginiai misijų šefų skyrimo klausimą sprendžiantis, būtent — "užsienio politikai vadovauti (URT) pakviestas min. Lozoraitis. Ligi jis galės atvykti, jo pareigas eis kitas jo pasirinktas to organo (VT) narys". Min. Lozoraičiui vadovaujant Užsienio Reikalų Tarnybai, labai lengvai būtų sprendžiamas ir misijų šefų skyrimo klausimas, nes tas darbas eitų per jo vadovaujama įstaigą.

Šis opusis atstovų skyrimo klausimas buvo tam tikra prasme palengvintas spręsti ir II Reutlingeno susitarimo pp. a ir b, kurie taip skamba: "a. Lietuvos Diplomatinio Šefo ir VLIKo Pirmininkas rinksis ir bendrai svarstys visus politinės bei diplomatines veiklos klausimus, liečiančius Lietuvos išlaisvinimą bei demokratines Lietuvos valstybės atkūrimą. b. Kalbamuose pasitarimuose pasiekta bendras VLIKo Pirmininko ir Diplomatinio Šefo nusistatymas bus perduodamas Lietuvos diplomatinėms ir konsularinėms atstovy-

bėms per Diplomatinio Šefo.

Negalint kur veikti diplomatiniais kanalais ar per diplomatus kalbamas nusistatymas bus perduodamas VLIKo Tarnyboms ar kitu sutartu būdu."

VT Pirmininkas, diskutuodamas su min. Lozoraičiu atstovų skyrimo klausimą, pasirėmė II Reutlingeno susitarimu šiais žodžiais: "Labai svarbus dalykas Reutlingeno susitarimas. Ten nusistatytas VLIKo ir Šefo bendradarbiavimo būdas. Tai pagrindas. Man neaišku, kodėl Jūs išskyrtė atstovų skyrimo klausimą iš to susitarimo"...

II Jei yra tokių susitarimų, tai kodėl konkrečiai atstovo Bonai reikalavimus nesutariama?

Todėl, kad tie susitarimai buvo, bet de ja, dabar jų nebėr. Tai gražioji praktė. Ypatingai gražūs Berno konferencijos laikai, kur viena mintis ir vienas siekimas gaivino VLIKą ir diplomatus. Visos konferencijos rezolucijos buvo priimtos vienbalsiai. Kai kurie labai opūs klausimai buvo sureduoti min. Lozoraičio, kaip pvz. — sudaryti VT, kuri vykdytų vyriausybės funkcijas, pagal 1922 metų konstitucijos dvasią. Konferencijos pabaigoj savo kalbose ir VLIKo Pirmininkas ir min. Lozoraitis pareiškė tuo savo džiaugsmo ir pasitenkinimo. Bet, de ja, tas vieningumas ir tas džiaugsmas truko trumpai. Min. Lozoraitis, 1947. II. 7 raštu atsakė ir VT narių ir nuo vadovavimo užsienio politikai joje. Paryžiaus konferencijoje traukimasis nuo Berno konferencijos dvasios pasirodė dar didesnis, nors komunikate ir buvo pažymėta, kad tolimesnis bendradarbiavimas eina Berno konferencijos dvasia, bet praktikoje vienybės nepavyko atstatyti, nors VLIKas čia dėjo visas savo pastangas. Pirmame Romos pasitarime 1950 m. birž. mėn. min. Lozoraitis pareiškė, kad Berno susitarimai esą "atgyvenusi filosofija" ir jie negali būti dedami mūsų santykių pagrindan.

III. O kaip gi VLIKas elgiasi šioj srity?

VLIKas laikosi min. Lozoraičio Berno konferencijos metu jo paties pasiūlytos kompetencijos, kurią nurodė VLIKo Pirmininkui rašytame 1 aške. Ten misijų šefo skyrimo sau nesirezeravavo. Tai buvo palikta spręsti sutarti-

nai abiemis veiksniams. To dėsnio VLIKas laikosi ligi šiol, nors ir buvo daręs visoj eilėj valstybių diplomatinių santykių atnaujinimo žygių. VLIKo buvo pasiūstas į Švediją, Norvegiją ir į Daniją a.a. Jurgis Savickis. Vysk. V. Brizgys, VLIKo prašomas, aplankė Ispaniją, Portugaliją ir Venecuclą ir visur gavo pažadą priimti tos ar kitos iššes diplomatinį ryšininką. Tuometinis VT Pirmininkas V. Sidzikauskas 1949 m. atsilankęs Kanadoje išrūpino pažadą priimti mūsų konsulą į mirusio garbės konsulo vietą Italijoj kun. Mincevičius savo iniciatyva buvo išrūpinęs sutikimą priimti mūsų ryšininką ir paprašė VLIKą tą ryšininką paskirti. 1951 m. Bona sutiko priimti tokį pat ryšininką. Žodžiu, VLIKas turėjo daug galimybių savo atstovus skirti, bet ligi šiol to nedarė besustarimo su min. Lozoraičiu. O to rezultate — tos vietos ir dabar tuščios.

Iš kelių kraštų kreiptasi į VLIKą prašant parūpinti kokį atstovą jų gyvenamame krašte. Ir šiais atvejais VLIKas pasielgė kaip minėta pirmiau. Štai vienas charakteringas pavyzdys. Lietuvių Draugijos Švedijoj Centro Valdyba, išvykstant min. Gylui iš Švedijos, prašė VLIKą nepalikti krašto be atstovybės.

Į tai VLIKas atsakė, kad "atstovų skyrimą ir jų pareigų perdavimą VLIKas spres tiek apskritai, tiek šiuo, konkrečiu atveju susisiekęs su Lietuvos pasiuntiniais (1949.XII.5). Tos pačios Draugijos pranešimu min. Lozoraitis tą klausimą išsprendė vienas 1949 m. spalio 12 d., pavesdamas Lietuvos atstovą Švedijoj pareigas V. L. Žilinskiui (1949.XI.24). Dėl tokių paskyrimų min. Lozoraitis netik nesitarė su VLIKu, bet net ar visai nieko nepranešė (Kolombija — Sirutis), ar pranešė tik bendra pro memoria (Šveicarija — Gerutis), ar ant savo vizitines kortelės kelis žodžius pabrėžęs (Švedija — Žilinskis).

IV. Ar yra kokie nuostatai atstovams skirti?

Normaliais laikais tuos nuostatus skelbė įstatymai. Nenormaliais laikais, kai nėra įstatymų nuostatų jiems skirti institucijų, vadovaujamos įstatymų dvasia ar analogija. Esamas spragas turi papildyti susitarimai tarp pretenduojančių į atstovų skyrimo teisę.

VLIKo Pirmininkas Romos pasitarimuose taip grindė savo tezę:

"Diplomatinis atstovus skiria tautos atstovybės nurodytos institucijos, — pas mus Lietuvoj Užsienio Reikalų Ministerija ir Prezidentas. Atstovai atstovų niekad neskyrė ir neskiria. VLIKas yra tautos atstovybė, tiesa, ne taip sudaryta kaip normaliais laikais. Nenormalūs laikai verčia VLIKą ir nenormalius santykius nustatyti su diplomatais — leisti jiems lygiomis teisėmis su VLIKu dalyvauti atstovų skyrimo. Tas nuolaidas VLIKas daro vadovaudamasis ne kuo kitu, tik Lietuvos reikalu. Tai VLIKo svarbus kompromisas, kokių min. Lozoraitis niekur nerodė. Pagaliau, jei visus tuos samprotavimus atmesime, tai yra senas nuostatas, kurio ir mes turim laikytis, būtent — Salus patriae — suprema lex tēvynės gerovė yra aukščiausias įstatymas.

V. AR tėvynės gerovė reikalauja sutartino atstovų skyrimo?

Romos pasitarimuose VLIKo Pirmininko taip buvo atsakyta į tą klausimą: "Lietuva nežus nuo to ar tą atstovą skirs vienas min. Lozoraitis, ar vienas VLIKas, ar susidėję abudu Vieni Lietuvos neišlaisvinsim. Bet sudėring savo veiklą labai daug jai padės. Atsirado keli laisvinimo veiksniai, jei jie savo veiklos nesuderins ir kiekvienas eis savo keliu, daug Lietuvos reikalui pakenks", kad ir atstumdami nuo savęs savo anarchija kitas valstybes. Savo praktikoje mes telygių dalykų esame patyrę.

Jei kas sakytų, kad nežinas jokių nuostatų, pagal kuriuos toks skyrimas būtų reikalingas susitarimo su VLIKu ir kad nėra pagrindo keisti tos praktikos, kuri tremtyje yra nusistovėjusi, tai būtų tik lengvas klausimu nusikratymas ir reikia manyti, kad bent nuostatas — Salus patriae — suprema lex — jam yra žinomas ir jį saisto kaip ir visus taurius lietuvius. Antra, kad jokia atstovų skyrimo praktika nėra nusistovėjusi, nes ji tik mėginama įvesti ir mėginama vienašališkai ir nenaudingai bendram reikalui. Tad ir tas mėginimas yra mestinas.

VI. Kokiais nuostatais vadovaujasi VLIKas santykiuose su diplomatais ir atstovų skyrimo klausime specialiai?

Santykiuose su diplomatais VLIKas laikosi tokių nuostatų:

1). Diplomatai pasilieka tokie, kokius juos laiko Lietuvos įstatymai ir papročiai. VLIKas pasilieka toks, kokiu jį laiko jo konstituciniai nuostatai (Nukelta į 3 psl.)

BALTIJOS KRAŠTAI PRIVALO

ATGAUTI TIKRĄ

NEPRIKLAUSOMYBĘ

Svarus Amerikos Užsienių Reikalų Ministerio pareiškimas

Kai pasibaigė JAV, D. Britanijos ir Prancūzijos užs. reik. min. konferencija, kai kam galėjo būti neaišku, koks šiuo metu yra trijų didž. valstybių nusistatymas pavergtųjų Rytų kraštų, ypač Pabaltijo kraštų atžvilgiu. Buvo reikiama net baimė, kad Vakarai tikydamiesi prie Sovietų "taikos manevrų", nesiryžtų leistis į derybas bolševikams priimtina prasme, taigi pavergtųjų kraštų sąskaita. Tą baimę išsklaidė JAV užs. reik. ministris J. F. Dulles, kuris kartu su valstybės psekretoriu Robertsonu per radiją ir televizijos aparatus ir per viso pasaulio žinių agentūras painformavo ne tik apie trijų ministrų konferenciją, bet ir apie jų nusistatymą pavergtųjų Rytų Europos tautų atžvilgiu. O tas nusistatymas toks, kad pasisakoma už pavergtųjų kraštų iš bolševikų priespaudos išlaisvinimą ir jos visiškos nepriklausomybės atstatymą. Dulles pareiškė:

"Mes neužmiršome ir kitų Rytų Europos tautų, seniau buvusių laisvų ir nepriklausomų, o dabar Sov. Sąjungos pavergtų. Tokie kraštai, kaip Čekoslovakija, Lenkija, Vengrija, Bulgarija, Rumunija ir Pabaltijo valstybės, turi atgauti savo tikrą nepriklausomybę, kurią jų tautos visai teisingai galėjo didžiuti.

Jos turi teisę turėti institucijas, kuriomis atsispindėtų jų pasitikėjimas Dievu, tėvynės meilė ir jų noras parodyti žmogiškąją didybę. D. Britanijos ir Prancūzijos užs. reikalų ministrai su manimi visiškai sutiko, pareiškdami mūsų bendrą norą Rytų Europos kraštuose atstatyti tikrąsias laisves", pareiškė žodiškai JAV valstybės sekretorius, faktiškasis Jungtinių Amerikos Valstybių politikos vairuotojas.

Min. Dulles dar pažymėjo, kad pavergtos tautos auga nepasitenkinimas. O tai esą sritis, kuriose Sovietai, jei tik norėtų, galėtų pasitarnauti tūkai, apie kurią jų vadovai taip daug kalba.

Kalbėdamas dėl bendrų Europos reikalų, Dulles pabrėžė, kad Europos bendruomenė nėra nukreipta nei prieš Rytų Europą, nei prieš Rusiją. Europos bendruomenė esanti atvira ir kitiems, bet su sąlyga, kad tai būtų laisvi kraštai.

Kersteno rezoliucija

ir pastangos ja prvesti JAV Kongrese

(Tąsa iš pr. numerio).

REZOLIUCIJA 231 ATSTOVŲ BUTE

Turėdamas tokį Administracijos pritarimą, gegužės 7 d. kongr. Kersten rezoliuciją įteikė Atstovų Butui, prieš tai pasakęs atitinkamą kalbą. Rezoliucijai buvo duotas numeris 231, ji buvo įdėta į Kongeso darbų knygą ir perduota Taisyklių Komitetui (House Committee on Rules), iš kur normaliai turėjo patekti į Atstovų Butą balsavimui.

ATSTOVŲ BUTO NARIŲ PARAMA

Vos sumanymai kilus, laiškais ir asmeniškai, daugiausiai per Informacijos Centro direktorę, buvo kreiptasi į visą eilę abiejų partijų kongresmanų, prašant juos visokios galimos paramos. Patirtas didelis kongresmanų palankumas. Ir senatoriai pritarė Rezoliucijojė siūlomam tyrinėjimui. Keletas senatorių net pritarė, kad panaši rezoliucija būtų įteikta ir Senate, nuo ko, bendrai pasitarus ir apsvačius visas aplinkybes, atsisakyta: norėta išvengti visos sudėtingos ir, žinoma ilgai trunkančios procedūros, kurią paprastai turi pereiti kiekviena vad. "Concurrent" rezoliucija.

Reikia pažymėti, kad kongresmanas iš Chicagos, John C. Kluczynski, buvo pirmasis kongresmanas, kuris Atstovų Bute, savo Vasario 16-tosios proga, iškėlė reikalą ištirti Sovietų veiksmus

Pabaltijy. Jo kalba, drauge su kitų kongresmanų, buvo įdėta į "Congressional Record".

ALT ŽYGLIAI WASHINGTONE

Tolimesnė Rezolucijos 231 eiga priklausė nuo Taisyklių Komiteto, ypačiai nuo jo pirmininko kongr. Leo E. Allen (R. Illinois 16 distr.). Tačiau kurį laiką apie bet kokį progresą nebuvo nieko girdėti. ALT Vykdomasis Komitetas samprotavo, kad naujojo Sovietų diktatoriaus "taikos" ofenzyva gal ir nesudarė palankaus psichologinio momento Rezolucijai prvesti. Bet kadangi Kongreso sesija artinasi į pabaigą, buvo nutarta daryti viską, kad Rezolucija būtų priimta dar šios sesijos begyje. Taigi buvo nutarta vykti į Washingtoną ir organizuoti visą galimą paramą.

Trys ALT Vykdomojo Komiteto nariai — pirm. L. Šimutis, sekr. Dr P. Grigaitis ir ižd. M. Vaidyla — drauge su Informacijos Centro direktore p-le M. Kižyte, ALT iždo globėju Vincu Kvetkum, kuris yra ir Lietuvių Respublikonų Komiteto pirmininkas, ir Illinois Lietuvių Prekybos Buto prezidentu inž. A. Rindžiu birželio mėn. 4-9 dienomis lankėsi Valstybės Departamente, pas Atstovų Buto vadus ir abiejų partijų — respublikonų ir demokratų — centruose.

Nors Valstybės Departamentas savo kooperavimą jau anksčiau buvo pažadėjęs, bet buvo labai svarbu paprašyti aktyvios jo paramos Rezolucijai Ats-

tojų Bute prvesti. Pasikeista konstruktyviomis mintimis pasikalbėjime, kuomet iš Valstybės Departamento pusės dalyvavo 4 pareigūnai: Rytų Europos Reikalų Skyriaus direktorius, jo pavaduotojas, Pabaltijo, Lenkijos ir Čekoslovakijos Reikalų viršininkas ir Valstybės Sekretoriaus padėjėjo ryšiams su Kongresu pavaduotojas.

Pasikalbėjime su Taisyklių Komiteto pirmininku kongr. Allen patirtas tam tikras svyravimas, kuris tačiau, ALT delegacijai panaudojus įvairius argumentus, atrodė lyg pašalintas. Svarbiausia betgi buvo tai, kad Atstovų Rūmų pirmininkas (Speaker) Joseph W. Martin, Jr. palankiai atsiliepė apie sumanymą, išreikštą Rezolucijoje, ir pažadėjo duoti jai eigą, kai tik tinkamas psichologinis momentas ateis. Abiejų partijų būstinėse ne tik patirtas palankumas, bet gauta ir naudingų informacijų bei patarimų, liečiančių ALT delegacijos akcijos strategiją. Apskritai, tiksliausias strategijos klausimas buvo nuolatinė tema gausiose konferencijose su kongr. Kersten ir kitais mums draugiškais kongresmanais.

Dar trims savaitėms praėjus ir nesulaukiant Rezolucijos svarstymo Taisyklių Komitete, vėl nutarta vykti į Washingtoną. Mat, jau buvo žinoma, kad Kongreso lyderiai buvo susitarę sesiją baigti liepos mėn. gale. Taigi reikėjo skubiai veikti.

Ta pati delegacija liepos mėn. 9 d.

aplankė Atstovų Rūmų pirmininką, iš kurio gavo aiškų pareiškimą, kad dabar jįsai nemato jokių kliūčių Rezolucijos priėmimui ir todėl susižinosias su Taisyklių Komiteto pirmininku Allen ir prašysis jį, kad Rezolucija būtų tuoj pateikta Atstovų Buto sprendimui. Šitai jis pareiškė akivaizdoje eilės kitų kongresmanų, kurie palydėjo ALT delegaciją su juo kalbėtis.

Kaip pirmojo, taip ir antrojo lankymosi Washingtone metu aplankyta visa eilė kongresmanų, ir gauta jų parama. Prie Rezolucijos rėmėjų, be to, kurie jau anksčiau buvo pažadėję pagalbą, prisidėjo kongresmanai iš Pensylvanijos — Joseph L. Carrig, Edward J. Bonin, Hugh Scott (Taisyklių Komiteto narys), Dr. Ivor D. Fenton, iš Illinois — Fred E. Busbey, iš Nebraska — Roman L. Hruska, iš Tennessee — Carroll B. Reece (Taisyklių Komiteto narys); ir kiti.

NELAUKTOS KLIUTYS

ALT Centro turimos informacijos rodo, kad Atstovų Buto pirmininkas Martin savo žodį ištesėjo. Liepos 11 d. įvykusiame Eisenhowerio nominacijų metinių paminėjime Baltuosiuose Rūmuose prie Kongr. Kersten priėjo Taisyklių Komiteto pirmininkas kongr. Allen, pareiškė kalbėjęs su Atstovų Buto pirmininku Martin ir pažadėjo Rezoluciją tuoj pat svarstyti Taisyklių Komitete.

Tačiau kai to komiteto narys kongr. Hugh Scott iš Philadelphia, Pa. liepos mėn. 16 d. komiteto posėdyje pasiūlė įdėti į darbotvarkę Rezolucijos svarstymą, pats pirmininkas Allen jį nuo to sulaukė, panaudodamas panašius motyvus, kaip ir anksčiau kalbėdamasis su ALT delegacija: kad jis nematęs, kodėl

Jungtinės Valstybės, o ne Jungtinės Tautos, turėtų svarstyti Pabaltijo tautų pavergimą; be to, kodėl, esą, kelti faktus, įvykusius prieš 13 metų.

Taip pat buvo ALT Centre patirta, kad Atstovų Buto Daugumos Lyderis kongr. Charles A. Halleck (R. Ind., 2 distr.) galvojęs, esą, tokia rezolucija turinti būti pirma pateikta Užsienių Reikalų Komitetui apsvairstyti.

PASTANGOS KLIUTIMS PAŠALINTI

Šios nepalankios žinios, atėjusios po to, kai atrodė, kad dirva Rezolucijai prvesti yra visiškai paruošta, vertė labai skubiai organizuoti naują spaudimą ypačiai į anuos du minėtus kongresmanus.

ALT Centras tuoj aliarmavo ALT Skyrius, organizacijas ir veikėjus Illinois 16-me (kongr. Allen) distriktė ir Indianos valstijoje, kad šie telegramomis kreiptųsi į kongr. Allen ir kongr. Halleck. ALT Vykdomasis Komitetas, iš savo pusės, pasiuntė stiprias telegramas Taisyklių Komiteto pirmininkui kongr. Allen ir Atstovų Buto pirmininkui kongr. Martin. Be to, liepos 19 d. Chicagoje įvykusio Dariaus-Girėno minėjimo dalyvių vardu irgi šiems kongresmanams išėjo telegramos.

Patirta, kad nuo pat ryto pirmadienį, liepos 20 d., į šių kongresmanų raštines pradėjo plaukti telegramos. Taisyklių Komiteto pirmininkas kongr. Allen vien iš savo distrikto balsuotojų gavo daugiau kaip 270 telegramų.

Šis spaudimas iš visuomenės parengė labai palankią atmosferą Rezolucijos autoriaus kongresmano Kersten žygiams pirmadienio popiečio metu.

Jau kiek anksčiau ALT centre buvo paruoštas ir kongresmanui Kersten (Perkelta į 6 psl.)

Vakarai turi apsispresti

„Numatomoje ateityje ir kit. Rytų Europos kraštai taps laisvi.“ — Santykiuose su Sovietais minkštumas neapsimoka.

Nėra paslaptis, kad Vakarų pasaulio nevieningumas ir neryžtingumas Sovietų atžvilgiu iki šiol padėdavo jiems vykdyti savo agresyvumą ir nesantikos politiką. Todėl rimtoje vakariečių ir ypač neutralių spaudoje vis labiau raginama šalčiau žiūrėti į įvairius Sovietų manevrus ir nepasiduoti taip lengvai jų sugestijoms.

Žinomas šveicarų „Die Weltwoche“ liepos 31 d. numeryje svarstė Vakarų santykius su Sovietais straipsnyje „Vakarai turi apsispresti“. Priminęs, kad rugsėjo mėn. turi įvykti trijų Vakarų valstybių užsienio reikalų ministrų konferencija su Maskva, pirmoje eilėje Vokietijos ir Austrijos klausimais, laikraštis pastebi, kad sovietinės Vokietijos zonos vertė po birželio mėn. sukilimo ir dėka nesiliaujančio gyvenimo pasipriešinimo Sovietams gerokai sumažėjusi. Net gali būti, kad toji zona Maskvai šiandien jau yra daugiau našta, negu nauda, nes ryšium su Vakarų Vokietijos ir JAV teikiama pagalba, Sovietai yra priversti įpumpuoti į tą satelitų kraštą maisto, vieton galėję iš jo dar daugiau išspausti. Toliau: Raud. armijos daliniai, kuriuos saugumo sumetimais jie turi čia laikyti sustiprinta padėtimi, nepaisant visų izoliacijų pastangų lieka dideliame pavojuje būti užnuodyti, turėdami progų matyti darbininkų demonstracijas prieš komunistinį režimą. Be to, ar Sovietai imasi „kietosios“ ar „minkštosios“ politikos, jiems visais atvejais menkiausia proga gresia pavojus, kad naujai įsiziėbs sukilimas.

O jau antrą kartą suliepsnojęs sukilimas Rytų Europoje galėtų turėti daug sunkesnių pasekų, nors jis būtų ir šį kartą nustelbiamas ginkluotų pajėgų.

Taigi, galima manyti, kad Sovietai šiandien Rytų Vokietijos zoną, kaip netekusią jiems vertės, sutiktų atiduoti už pigią kainą, neprarasdami savo prestižo. Žinoma, Maskva kainą, kaip biznierių, gerokai „užsprasys“. Tik esą gaila, kad Vakarai rodą palinkimo šitam Maskvos blefiui pasiduoti. Jau dabar Maskva matanti, jog Vakaruose yra įtakingų sluoksnių, kurie ir Europos gynybos bendruomenę ir Vokietijos įjungimą į laisvuosius Vakarus pakloti visą šimtį? „Naivumas tų Vakarų sluoksnių, kurie už sovietines koncesijas nori mokėti žymiai perdėtą kainą, jau yra gana blogas reiškinys. Dar blogiau, tęsia laikraštis, kad esama sluoksnių, kurie norėtų grįžti prie Potsdamo sutartimi numatytos padėties. Nors toji padėtis negali būti grąžinta, bet šitokios tendencijos galėtų priversti prie Vokietijos izoliacijos. Ar sąmoningai, ar nesąmoningai Europos apjungimui priešinasį ir vokiečių socialdemokratai, ir prancūzų šovinistai, ir visų šalių komunistai. Bet turėtų būti aišku, kad Vokietija priklauso arba Sovietų imperijai, arba Vakarams, arba ji lieka visiškai izoliuota. Yra labai blogas reiškinys, kad niekas nežino, kuri yra pagaliau tikroji Vakarų politika. Ir, dar blogiau, kad Sovietams leidžiama Vokietijoje ir Vakarų Europoje pinti visokias intrigas, kurių tendencija yra, kad žmonėse sėjamas nepasitikėjimas Vakarų politika. Tai neigiamai pasireiškia jau ir būsimuose Bundestago rinkimuose. Be to, nereikia užmiršti, pabrėžia laikraštis:

„Šiandien jau yra galima, kad artimiausioje ateityje taps laisva ne tik sovietinė Vokietijos zona, bet ir kiti Rytų Europos kraštai.

Vakarai tada pjas, ką šiandien jų bai-

lumas arba stipri politika pasėja. Pasitikėjimas prarandamas lengvai, o atgaunamas tik pamažu. Kas nacių laikais pasirodė nuolaidus, vėliau turėjo pergyventi tas mikštumo pasekas, o kas šiandien parodo minkštumą komunistams, tikrai nebetolimą dieną turės ant savo kaklo patirti pasekas.

Vakarai tad turi apsispresti ...

Ar pavergtos tautos turi apmokėti kompensacijas Sovietams?

Žinomas šveicarų laikraštis „Die Tat“ deda straipsnį būdinga antrašte: „Kas apmokės Churchillio politiką?“ Tai jau nebe pirmas kritiškas atsiliepimas į sugestijas susitarti su Sovietais pavergtų Rytų Europos tautų sąskaiton. Laikraštis savo teigimus dėsto gana realistine, kartais net griežta forma. Anot laikraščio, laikas esąs išsiaiškinti, kad Churchillio kalba buvusi laidotuvių kalba europinei gynybos bendruomenei ir Europos politinei bendruomenei. Pasisakęs plačiau dėl Churchillio išvedžiojimų Europos gynybos bendruomenės klausimais, laikraštis tiesiai pareiškia, kad Churchillis gegužės mėnesį visus europinius planus numetęs po stalu ir nusistačius su Sovietais padaryti mainus:

„Rusija atiduoda Vokietijos rytinę zoną ir pasiliko sau galutinai, kaip kompensaciją ir saugumo laidą, visą likusią Rytų Europą, iglaudus ir Lenkiją.“

Vokietija iš tokio kompromiso laimėtų. Tačiau toji Churchillio politika būtų apmokėta pavergtųjų Rytų tautų — tai eity jų sąskaiton ir jos būtų tarsi „nurašytos“. Esą abejotina, ar Amerika sutiks su tokia nemorališka politika. Anglai, girdi, savo politiką pagrindžia tuo, kad, jei būtų elgiamasi priešingai, tatau Rytų Europos tautoms tuo tarpu visvien nieko neatneštų, nes išlaisvinimo karas esąs neįmanomas, ypač kai tam priešinga Prancūzija. Antra, tasai karas, girdi, Europos, o tuo labiau Rytų Europos tautoms, reikštų fizinį sunaikinimą. Taigi, anot anglų, tai būtų atsisakymas plano, kuris visvien nesąs

punkte. Tiesa, ten reikalaujami du parašai. K. Zalkauskas pasitarimuose, kaip matėt, pažadėjo procedūrinę pusę eit į kompromisą. Visa bėda, kad prie jos neprieiname, nes min. Lozoraitis iš esmės čia VLIKo bendradarbiavimo nenori. Aš manau, kad priėjus prie procedūros VLIKui nesunku būtų nuo savo nusistatymo nusileisti ir leisti pristatyti sutartą atstovą tik vieno min. Lozoraitio parašu.

IX. Ar bus kviečiama Veiksnių Konferencija ir kada?

Veiksnių Konferencijos šaukimo autorius yra VLIKas. Ligi didžiosios emigracijos, VLIKas šaukdavo panašias konferencijas Vokietijoje iš tremtinių atstovų. Prie to VLIKo sumanymo, tik gerokai vėliau, pareiškė noro prisidėti ir min. Lozoraitis lygiomis teisėmis su VLIKo Pirmininku. VLIKas sutiko, bet tai nuleidė jos šaukimą. Komisija šaukti tą konferenciją buvo sudaryta anksčiau smulkiau, pakeistas jos vardas ir būdas. Jos pirmininku išrinktas Vydamosios Tarybos Pirmininkas K. Zalkauskas. Kada jie atliks savo darbus ir kada šauks konferenciją, sunku pasakyti: daug veiksnių, sunkiau sukasi organizacinis ratas. Jeigu visuomenė dar nieko negirdi apie tą konferenciją, tai ne VLIKo kaltė. Buvo numatyta komisijai rinktis liepos pabaigą: jau rugpjūtis įkopė į antrą savo pusę, o komisijos narių suvažiavimo data nežinoma. VLIKo reformos klausimas į tos konferencijos kompetenciją įeit negalės.

X. Ar galimas bendradarbiavimas su diplomatais nesutarus atstovo skyrimo klausimo?

Su diplomatais liki šiol ir to klausimo neišsprendus buvo artimai bendradarbiaujama. Diplomatai neatsisakė įteikti VLIKo memorandumų tais atvejais, kur jie diplomatų turi būti įteikiami. VLIKas iš savo pusės teikė pagalbą diplomatams, kur ji buvo reikalinga, ar kur prašoma. Tiesioginiai Lietuvos vadavimo darbe mes su diplomatais esame vieningi ir dirbame sutartinai. Galime bendradarbiauti ir su min. Lozoraitiu. Bet tos bendradarbiavimo sritys bus tokios ršies, kuriose darba galėtų atlikti tik pats VLIKas.

VLIKo Pirmininko pasikalbėjimas ...

(Atkelta iš 2 psl.)

ir susitarimai.

2). VLIKas veikia su diplomatais vieningai ir sutartinai. Jis jų nesubordinuoja.

3). Šefo klausimas yra diplomatų šeimos reikalas. Jis jam duoda turinį ir veidą. VLIKas šefo titulu susinteresuos tik tada, kai jis panorės savo titulu paliesti VLIKo kompetencijas ir teises.

4). Užsienio Reikalų Taryba pasilieka VLIKo V. Taryboje. Būtų geriausia, jei jos valdytoju būtų min. Lozoraitis.

Specialiai atstovų skyrimo reikalu šiame Romos pasitarime buvo įteikti raštu min. Lozoraitiui šie VLIKo nustatymai:

1). Svetimoms valstybėms atstovą sutaria VLIKas su min. Lozoraitiu, kaip Diplomatinės Tarybos šefu.

2). Sutartą atstovą VLIKo ir savo vardu pristato min. Lozoraitis, tai pažymėdamas reikiamuose raštuose, kuriuos pasirašo abu delegatai.

3). Pristatytas atstovas kalba VLIKo ir min. Lozoraitio vardu.

VII. Ar nesusitarta su min. Lozoraitiu atstovų skyrimo klausimu dėl formaliosios pusės, ar dėl esmės?

Nesusitarta dėl esmės. Min. Lozoraitiui nepriimtinas joks susitarimas su VLIKu atstovų skyrimo reikalu. Romos pasitarime lygiai kaip kituose ligi šiol buvusiuose formalioji klausimo pusė visai nebuvo liečiama, nors VLIKo įteiktuose nuostatuose ji buvo pažymėta. Geriausia šį klausimą atvaizduos kad ir kelios Romos pasitarimų nuotrupos.

ZALKAUSKAS: Kur nėra atstovo jį parenka LDS ir VLIKas. Kandidatą VLIKui gali pristatyti ir Šefas. Tuo būdu sutartas atstovas pristatomas svetimam valstybei.

LOZORAITIS: ... VLIKas atstovo skyrimo dalyvauti negali. Tai būtų kondominijumas. Atstovas skiria tik Šefas.

ZALKAUSKAS: Bonai atstovas turi būti paskirtas ... Kokia procedūra ar forma jis bus paskirtas, netiek svar-

bu. Svarbu bendradarbiavimas ir jėgų suderinimas. Formą galime ir kitą surasti ... Pasiūlykit kitą būdą — svarstysim.

LOZORAITIS: Tą formą suradau ... Ją priimkit. Atstovą paskiriu aš ir visi nesusipratimai atkris.

ZALKAUSKAS: Kaip jį skiriat? Mums pristatot kandidatą ir gaunate mūsų aprobatą?

LOZORAITIS: Joks VLIKo place-tas, jokia aprobatas, jokia egzektivūra nereikalingi. Tartis galiu tik su VLIKo Pirmininku, bet jo pritarimas ar patvirtinimas nereikalingas. Principas pasilieka, kaip buvęs — tai pasilieka tik diplomatinei tarybai ...

KRUPAVIČIUS: Tuo būdu Tamsta pripažįsti tik informavimą, ne kooperavimą?

LOZORAITIS: Čia yra kooperavimas, nes pranešu. Kodėl jūs kišatės į atstovų skyrimo darbą ... Nėra precedento, kad tautos atstovybė betarpiškai kištųsi į atstovų skyrimą.

KRUPAVIČIUS: Yra ir dar nemaža. Paskutiniųjų dienų pavyzdys. JAV tautos atstovybės kvirčiai su Eisenhoweriu dėl atstovo skyrimo Maskvai. Mūsų seimuose rasime ne vieną toki atsitikimą. Priminsiu tik Maskvos atstovybę ...

ZALKAUSKAS: Ar galima Bonai parašyti, kad atstovas skiriamas su VLIKo sutikimu?

LOZORAITIS: Ne ...

KRUPAVIČIUS: Čia ir yra ta tvora, kuri mus skiria.

LOZORAITIS: Jei jūs manot, kad mūsų bendradarbiavimas yra tik atstovų skyrimas, tai ta tvora mus ir skirs.

Paskutinę pasitarimų dieną min. Lozoraitis dar kartą pareiškė: „Nematau reikalo ir prie diplomatinio ryšinio skyrimo prileisti VLIKą.“

Iš viso to aišku, kad min. Lozoraitiui prie atstovų skyrimo VLIKas nepriimtinas iš esmės.

VIII. Ar nenumatote tokio kompromiso: — Diplomatiniai atstovai sutaria VLIKo ir diplomatų šefo, o sutartus asmenis pristato Dipl. Šefas vienas savo parašu?

Toks kompromisas yra numatytas įteiktų min. Lozoraitiui nuostatų 2-me

Pavergtoje Tėvyneje

Rusai mokysis lietuviškai?

Vilniaus radijas rugpjūčio 16 d. praneša, kad valstybinė pedagoginės literatūros leidykla leidžia lietuvių kalbos vadovėlius rusų mokykloms. Kai lietuviaviai nemėgsta okupantų rusų kalbos ir nenoriai jos mokosi, rusai, matyti, yra priversti patys mokytis lietuvių kalbos.

Taip jie dabar keikia Beriją.

Viename „Tiesos“ puslapyje (171 Nr.) radome tokių Berijos apibūdinimų: buržuazinis išsigimėlis ir išgama — avantiūristas — niekšiškas išsigimėlis ir tarptautinis avantiūristas — tarptautinis imperializmo agentas — šlykštus išdavikas — jo vardas bus prakeiktas per amžius — prakeiktas priešas — socialistinių nacijų priešas — antipartinis ir antivalstybinis liaudies priešas — darbininkų klasės išdavikas — sužūlėjęs liaudies priešas — prakeikiamas.

Tuo tarpu esą geriau bent 18 milijonų žmonių (Rytinės Vokietijos zonos) išlaisvinti, negu nieko. „Die Tat“ ir eilė vokiečių laikraščių kritikuoja tokį kaikiurių anglų nusistatymą, o dalis neutralių kraštų spaudos pabrėžia kad toks nusistatymas esąs nemoralinis net negu buvo Jaltos ir Potsdamo nutarimai.

„Jokia vokiečių vyriausybė nepripažins ...“

Vokiečių užsienio reikalų ministerija išleido Baltąją knygą aktualiais Vokietijos ir Europos klausimais. Joje įdėtas ir vokiečių vyriausybės memorandumas Amerikos prezidentui, kurio 6-me punkte pabrėžiama, kad būsimoje taikos sutartyje turi būti pabota visų žmonių teisė į savo tėviškę. Tai yra teisė, išplaukianti iš krikščioniškojo mokslo ir įgimtos teisės principų. 7-me punkte sakoma: „Jokia vokiečių vyriausybė negalės pripažinti Oderio-Neisės linijos.“

Pasaulio lietuviu seklyciuose

ARGENTINA

Jonas Šlapelis yra vienas stambiausių ir sėkmingiausių Patagonijos karakulinių avių augintojų ir vilnų eksportininkų. Jis yra laimėjęs aukso medalį už gausios rūšies avis. J. Šlapelis palaiko artimus santykius su Argentinos lietuvių centrinėmis kolonijomis. Kai rugpjūčio mėn. pradžioje jis apsilankė Buenos Airezė, žymus argentiniečių dienraštis „Noticias Graficas“ įsidėjo jo atvaizdą su palankiu lietuviams aprašymu.

Villa Lugano lietuviaviai gausiai imasi savarankiškių verslų ir yra sėkmingai įsikūrę daugelyje pramonės, amatų ir prekybos šakų. Lietuviams priklauso eilė fabrikių ir šiaip įmonių: baldų, audimo, peilių ir šakučių, kėdžių, parketo gaminimo, namų statybos, mėšinių kepyklų, automobilių ir dviračių taisymo, siuvyklų, šaltkalvystės, aukso ir brangenybių apdirbimo, elektrotechnikos ir eilė kitų. Yra lietuviškų restoranų, fotografijos, bitininkystės įmonių ir kt.

50.000 pežų lietuvių jaunimo namams. „Argentinos Lietuvių Balsas“ paskelbė Jono Čikstės atsišaukimą į Buenos Aires tautiečius įkurti tame mieste pavyzdinį lietuvių jaunimo centrą su salėmis, sporto aikštėmis, maudymosi baseiniais ir t.t. Atsišaukimo autorius pats pirmas pasižadėjo tam reikalui skirti 50.000 pežų.

Berisio lietuvių kolonijoje rugpjūčio 1 d. įvyko koncertas, kuriame dalyvavo iš Buenos Aires atvykęs V. Namikas su savo baletu ir V. Cibavičius su dainininkų grupe.

JUNGTINĖS AMERIKOS VALSTYBĖS

Clevelando kultūrininkai prašo Lietuvių Bendruomenę perimti lituanistinio švietimo reikalus. Be to, atkreipiama dėmesys, kad slaviškos ir kitokios sudarkytos pavardės būtų atitaisytos. Kiprui Bieliniui rugsėjo 26 d. su-eina 70 metų amžiaus. Jis ruošia savo atsiminimus.

Kompozitorius Vl. Jakūbėnas sukūrė naują simfoniją, kuri šiuo metu in-

me niekšą — niekšiškas avantiūristas — prakektas kapituliantas ir išdavikas — imperialistų taras — didžiausias tarybinės liaudies priešas — partijos ir tarybinės liaudies priešas — niekšiškas nusikaltėlis — išsigimėlis — nuodinga gyvatė Berija ... Kaip minėta, tai tik išraiša iš vieno puslapio. Kiek daug Sovietų Sąjungos piliečių, prisitarusių apie Beriją galbūt žymiai švelnesniais žodžiais, per pastarąjį dešimtmetį buvo sulikviduoti ar tebekencija priverčiamųjų darbų stovyklose Sibire. Dabar gi keikti Beriją priskaitoma prie gerotono. „Tiesos“ 168 numeryje rašoma: „Kiekvienas tarybinis žmogus prakeikia išdaviką Beriją.“ Taip, tarybinis žmogus tą vergijos vykdytoją prakeikia jau ne nuo šiandien. Berijos nebėra, tačiau jo vergijos sistema liko.

Sniečkus dar kartą išsisuko.

Kai griuvo Berija, buvo galima laukti, kad suklops ir ilgametis Berijos draugas Lietuvoje — Sniečkus. Bet jis, matyti, pavedęs po peiliu kitus savo bendrininkus, šį kartą pats dar išsisuko ir vėl sėdėjo aukščiausios tarybos salėje Maskvoje.

20 namų kolūkiečiams, 460 pastatų kiaulėms ...

Vilniaus radijas rugpjūčio 11 d. giriasi, kad šiemet bus perduota kolūkiečiams 20 „puikiai įrengtų namų“. Pirmieji 10 jau baigiami. Tuo tarpu kiaulėms esą jau baigiami apie 460 pastatų. Kai Lietuvos žemės ūkyje dirba ir gyvena milijonas ar daugiau žmonių, pastatymas jiems 20 namų yra tikras pasityčiojimas. O kokia yra tikrovėje ta kolūkinė statyba, „Tiesa“ 160 numeryje pavaizduoja, rašydama kaip Skaudvilėje žlugdomą statybą: „Pernai rajono kolūkiuose statybos planas buvo įvykdytas tik 5-10%“. Kitoje vietoje iš to paties Skaudvilės rajono rašoma: „Visi tvartai tamsūs, be grindų.“ Gi Nemaškčių kolūkyje statybinė medžiaga buvusi panaudota kurui. (ELTA)

strumentuojama.

W. Laukaitis, buv. SLA pirmininkas, respublikonų partijos siūlomas kandidatu į Baltimorės miesto burmistro postą.

Išteigta Pabaltijo Ukininkų Unija, į kurią iš Lietuvių organizacijų įeina Lietuvos Ukininkų Sąjunga ir Lietuvos Ukininkų Partija. Liet. Ukininkų S-ga centro valdybos rinkimus vykdo korespondenciniu būdu.

Bostono „Keleivis“ liepos 28 d. numeryje, straipsnyje „Mūsų organizacijos dirba didelį darbą“, sumini VLIKą, ALTą, LIK ir kitas didžiausias organizacijas. Straipsnis baigiamas tokiu dėmesio vertu raginimu: „Yra sakoma: klebenk, o bus atidaryta. Mūsų aukštieji veiksniai klebena. Mes turime juos remti, jiems padėti. Kiekvienas mūsų kiekvieną dieną gali ką nors naudingo Lietuvos išlaisvinimui padaryti, jei mes kiekviena proga kelsime ir aiškiname mūsų opiusius reikalus savo pažįstamiems dirbtuvėse, istaigose ir visur, kur tik sutinkame kitą tautų žmones. Juo aiškesni bus mūsų troškimai kitiems, tuo labiau bus aiškus ir bendras pavojus visoms šiandien dar laisvoms tautoms, tuo greičiau jos pabus.“

KOLUMBIJA

Pirmasis Kolumbijos lietuvių suvažiavimas rugpjūčio 14-16 dienomis buvo svarbus tuo, kad jo programoje buvo numatyta priimti bendruomenės įstatus, išrinkti krašto valdybą ir ap-lamai nustatyti gaires lietuviškam veikimui. Kongreso išvakarėse buvo numatyta „Sventoji valanda už Lietuvą“, kurioje pasižadėjo dalyvauti ir Medelino arkivyskupas bei šiaip aukšti pareigūnai. Taip pat buvo numatyta, kad lietuvių delegacija nuvyks pasveikinti naująjį Kolumbijos prezidentą, kuris tomis dienomis turėjo atvykti į Medeliną. Jam buvo numatyta įteikti memorandumą Lietuvos reikalais. Į kongresą pakviestas ir gen. Grigaliūnas-Glovackis, kuris gyvena Kolumbijoje. Suvažiavimo dienomis buvo vykdoma plati meninė programa, dalyvaujant lietuviams menininkams I. Vasyliūnui, B. Čypienėi ir kt.

V Zinios

(Tąsa iš 1-mo psl.)

KĄ RAŠO PRAGARO LAIKRAŠTIS

"Pragaro Laikraštis" paskelbė paskelbė tokią žinią iš Maskvos:

"Sovietų Rusija neturi jokių teritorinių pretenzijų prieš bet kurią tautą. Mūsų užsienio politikos nepakeičiamas principas yra rėpikuoti tautinę laisvę ir suverenitetą kiekvienos valstybės, tiek didelės tiek ir mažos. — Malenkovas."

Hitleris, perskaitęs šias eilutes, tarė Liuciperiui:

"Aš kelsiu jam bylą teisme už mano autoriaus teisių pasisavinimą".

KULIŲ NAPOLEONĄ VAIDINS MALENKOVAS.

Anglai baigia statyti pieštą filmą pagal George Orwellio politinę satyrą "Gyvulių farma" (lietuviškame vertime ši knyga pavadinta "Gyvulių ūkis"). Svarbiausią rolę — kaulio Napoleono — vaidina dabartinis Sovietų diktatorius Malenkovas.

Si Orwellio satyra, turėjusi didelį pasisekimą anglosaksų pasaulyje, vaizduoja sovietinį gyvenimą. Visi veikėjai yra gyvuliai, tačiau juose labai lengva kiekvienam skaitytojui pažinti Sovietų buvusius ar esamus vadus.

Patį filmą, numatoma, "įkvas" sovietinį gyvenimą ir tvarką tiek pat, kiek savo laiku Charlie Chaplino filmą "Didysis diktatorius" įkando naciūs.

ILGA BOMBONEŠIŲ KELIONĖ

Tam tikras skaičius JAV-bių bombonešų B-36 perskrido be sustojimo Didįjį Vandenyną ir nusileido bazėse prie Tokio, Japonijoje. Tai pirmas atsitikimas, kad bombonešiai padaro tokią ilgą kelionę.

Seimininkams

SILKĖS PAMIDORUOSE

Produktai.

3 silkės, 4-3 didelės galvos svogūnų, 3 valgomai šaukštai valgomosios alyvos, 2 puodeliai pamidorų sunkos.

Paruošimas.

1). Silkės pamerkti vienai nakčiai, po to nulupti odą, išimti kaulus ir supjaustyti mažais gabaliukais.

2). Supjaustyti svogūnus riekelėmis ir pakepinti alyvoje, kol jie suminkštės.

3). Į suminkštėjusius svogūnus supilti visą normą pamidorų sunkos ir leisti jai 1-2 minutes pervirti su svogūnais keptuvėje.

4). Karštus svogūnus su pamidorų sunka užpilti ant silkų.

Patiekalas duodamas atšaldytas. Tinka kaip užkandis pie gerimų.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Putinas — KELIAI IR KRYŽKELIAI, lyrika, II leidimas. Išleido Terra JAV-bėse 1953 m. 299 psl.

LIEUVA, politikos žurnalas, Nr. 3, 1953 m. sausio-kovo mėn. Išleina kas trys mėnesiai. Leidžia — Lietuvos Laisvės Komitetas. Prenumerata metams 2 dol. (18 šil.) Adresas: Lietuva, 4 West 57th Street, New York 19, N.Y. USA.

ARGENTINOS LIETUVIŲ CENTRO METRAŠTIS 1927-1952 metai, Dr Jono Basanavičiaus atminimui pagerbti.

SAVIEJI PAS SAVUOSIUS!

LIETUVISKA SKALBYKLA

ADELAIDĖJE

priima skalbti visų rūšių skalbinius. Verta įsidėmėti, kad:

*) mūsų kainos žemesnės negu ki-tur;

*) darbas atliekamas garantuotai švariai;

*) skalbiniams nevartojami joki chemikalai, kurie "suėda" baltinius ir kitokius skalbinius.

Pristatytai:

35 Cator Street, Hindmarsh. (važiuoti iš City troleibusu Port Adelaide kryptimi iki 9 sustojimo arba Findon tramvajum iki John Street — 9 sustojimo). Nuo abiejų sustojimų iki Cator Street arti.

Dėl pristatymo taip pat galima tartis telefonu LU 5827 — kalbėti lietuviškai!

Informacijos

ALB Adelaidės Apylinkė š. m. rugsėjo mėn. 13 d. (sekmadienį) ruošia TAUTOS ŠVENTES — RUGSĖJO 8-tosios

minėjimą šia tvarka:

10,30 val. Šv. Juozapo bažnyčioje pamaldos.

Vakare 6,30 val. Australia Hall iškilmingas aktas ir meninė dalis.

Visus tautiečius kviečiame šiame minėjime skaitlingai dalyvauti.

Rugsėjo mėn. 6 d. nuo 2,15 iki 2,30 val. per Adelaidės radio stotį 5AD., įvyks lietuviškos muzikos valandėlė, Tėvynę prisiminti.

ALB Adelaidės Apylinkės Valdyba

VIENKIEMIAI AR KAIMAI?

Koks turėtų būti mūsų būsimosios laisvosios Lietuvos ūkinis kultūrinis gyvenimas rūpi ne vienam iš mūsų. Šio klausimo teoretiniam studijavimui turime skirti rimtą dėmesį, nes tam turime palyginti neblogas sąlygas. Sambūris "Šviesa" Sydney sk. š. m. rugsėjo mėn. 19 d. Milson Point Ennis Rd. 12-14 ruošia forumą tema: Vienkiemiai ar kaimai būsimos Lietuvos žemės ūky". Vienkiemius referuoja agr. Barkauskas, kaimus agr. ekon. St. Baltramijūnas. Forumo pradžia 19 val., įėjimas visiems laisvas. K.

SPORTININKŲ MUGĖ.

Sekmadienį, rugsėjo 20 d. po pamaldų šv. Juozapo bažnyčios salėje įvyks "Vyties" sporto klubo mugė. Sporto rėmėjai gausiai suaukojo šiai mugei vertingų laimikų. Tautiečiai kviečiami dalyvauti mugėje su vaikučiais, kuriems numatyta specialių lamikių.

Paieškomas Vytautas Burkauskas. Jis pats arba žinantieji ką nors apie jį prašomi pranešti šiuo adresu: Leonard J. DeVita, 303 Main St, Stamford, Conn., U.S.A.

Sportas

KREPŠINIS

Tauras — Estonia 43-39

Rugpjūčio mėn. 27 d. Tauras turėjo smarkiai padirbties prieš estus, kurie net vedė rungtynes ir tik prieš pabaigą atidavė laimėjimą.

Tauras šias rungtynes sužaidė labai gerai ir geriausiai žaidėjais buvo Merūnas, Visockas, Šliužas.

Taškų pelnė: Merūnas 21, Alkevičius 7, Visockas 4, Šliužas 2 ir Karla 1.

Vytis — Norwood 36-28

Rugpjūčio mėn. 18 d. Krepšinio stadijone, Foresville Reserve, įvyko trejos draugiškos rungtynės tarp 3 geriausių Lygos (O. B. I) ir Association komandų. Lygos visos komandos lengvai laimėjo.

Vytis — A. L. S. 48-59.

Rugpjūčio mėn. 20 d. Vytis pralaimėjo prieš latvius.

Taškų pelnė: Gurskis 23, Urņevičius 17, Kitas 5, Pyragius 2, Petkūnas 1.

FUTBOLAS

Vytis — South Adelaide 5-3.

Rugpjūčio mėn. 22 d. pirmąsias rungtynes dėl Pelaco Taurės Vytis turėjo gana sunkias, nes per 45 min. mūsų puolėjai sukombinuoja vieną įvartį ir garsiausias Pietų Australijoje įvartį mušęs Kitas įmuša. Antro kėlinio pradžioje mūsų puolėjai daugiau turi progos apšaudyti prieš vartus ir Armonas pakelia rezultatą ligi 2-0. Nors rezultatas jau neblogas, bet priešas greitai sugeba iš-

AŠ PAPRAŠYČIAU MIELŲ BROLELIŲ, KAD SUKAPOTŲ MANO VARGELI.

Lietuvos žemelė niekuomet nebuvo Dievulio apdovanota dideliais gamtos turtais, todėl ir jos žmonėms vargelis buvo nesvečias. Negeri kaimynai tą vargą padidindavo ir šiandieną tebedidina. Todėl lietuvių poetų ir haudies dainose, o taip pat ir kompozicijoje labai daug aimanų vargelio garbei. Žodžiu, lietuviui vargas pasidarė lyg nepakeičiamas palydovas. Bėgdami iš Tėvynės nuo to vargo nepabėgome. Svetimoje žemėje jis dar daugiau prazydo. Jau tik perkėlus koją per rubežius, jis mus pasitiko su visais savo pagelbininkais. Bombos, nakvynės pakele, šlabdriba, nedavalgymas, įvairios ligos daugelį mūsų brolių be laiko pastūmėjo į svetimus kapus. Svelnino ji mums geraširdžiai svetimtaučiai ir savięji užjūrio lietuviai. Su dėkingumu ilgai prisiminsime juos. Persikėlę į šį tolimą kraštą, daugelis iš mūsų gal jaučiasi savo vargelį jūrose nuskandinęs, bet ne visi. Ir čia jis mus atsivijo, nevienu lietuvišką šeimą, ar pavienį lietuvių jau aplankė. Nuo ligų vargo, nelaimių ir ateityje nei vienas iš mūsų nesame apdrausti.

Adelaidės Lietuvių Moterų Sekcija, tarsi manydama, kad gailestingumas daugiau įgimtas moteriškės širdžiai ir kad niekas kitas mūsų vargstančiais tautiečiais nesirūpina, ėmėsi kovos prieš vargą. Drąsus tai žygis silpnai moteriai su tušiomis rankomis. Kol vyrų galvos nesukūrė efektyvesnės savišalpos organizacijos, Adelaidės lietuviškos ryšys ir toliau tęsti tą samaritišką darbą. Iki šiol aplankėme ne vieną ligonį ir į tą vargą patekusią šeimą. Nelaimės ištikėtasis visuomet jaučiasi lyg visų užmirštas, apleistas. Kada šalia paguodos žodžio palydi nors ir menka dovanėlė ar retesnio maisto paketėlis, tartum daugiau sustiprini tą šiltą lietuvišką ryšį. Nelaimingasis pasijunta beturys daug giminių pasaulyje, o tie giminių tai visi lietuviai. Tad aišku, kad su tušiomis rankomis, nors ir su geriausiaisiais norais, nedaug ką galime nuveikti. Sunkiai uždirbti ir surinkti pinigėliai mūsų kasoje jau bairgi išsekti. Kad neliktumėm be svarbaus ginklo prieš vargą, Adelaidės moterų sekcija ir šiais metais ėmėsi rengti tamsiosios masto loteriją. Jos pelnas bus panaudotas ligonių šelpimui ir vaikų eglutei suruošti.

Mielas Adelaidės lietuvi! Kada kreipsis į Tamstą kuri mūsų įgaliojota narė, neatsisakyk paaukoti netaip jau reikalinga daiktėli. Nesivaržyk, kad jis

lyginti ir užmeta vieną priedo. Mūsų vyrai stengiasi išlyginti, o priešas — išlaikyti esamą rezultatą, bet Sabaliauskas tuojau išlygina. Kitas užmeta vieną atsargai, o Armonas po trumpo pertraukėlis pakelia rezultatą ligi 5-3. Kitas, Sabaliauskas ir Martusevičius buvo geriausi aikštėje.

Vytis — South Adelaide 10-0

Rugpjūčio mėn. 22 d. Vyties rezervas pasiekė aukštą rezultatą, lengvai įveikdamas priešą.

Įvartius pelnė: Petruška 6, Visockis 2, Pležinskas 2.

Vytis — Slovakia 3-4

Rugpjūčio mėn. 22 d. Vytis užbaigė "Pelaco Cup" turnyro rungtynes, pralošdama Slovakijai.

Nors mūsų vyrai turėjo progą jau pirmam kėlinyje, bet nesėkmė, nes Kitas neįmuša baudos, o ir kiti smūgiai eina per viršų.

Besibaigiant kėliniui, per mūsų gynimo neapdairumą krenta pirmas priešų įvartis. Antras įvartis slovakams irgi pigiai atsiėjo. Lengviau pasidarė, kai Bettalis turėjo apiešti aikštę. Sabaliauskas įvartis duoda mūsų komandai drąsos ir kovingumo, bet slovakai nelaidžia mūsų išlyginti, o įmuša vėl įvartį, mūsų Kitas sušvelnina rezultatą ligi 2-3.

Geriausis žaidėjas: Kitas, Sadauskas, Armonas.

Įvartiai: Kitas 2, Sabaliauskas 1.

P. Australijos rink. — Slovakia 2-3.

Rugpjūčio mėn. 30. Slovakija, po laimėjimo prieš Vytį, turėjo dar vieną auką, tai S. A. rinktinę.

CHINA — AUST. 3-1.

Rugpjūčio mėn. 29 d. Melburne kiniečių komanda įveikė Australijos rinktinę.

Vytis — Beograd 2-4

Rugpjūčio mėn. 29 d. Rezervas pralaimėjo prieš Beogradą 2-4 ir turės progos pailsėti.

bus menkutis, mes priimame viską. Ir bitės avilį prikrauna ne svarais medučių nešdamos. Žinok, kad Tamstos auka nuskaidrins ligonio veidą, patrauks prie lietuviškumo nusivylusį ir pradžiugins vaikūtį. Taip pat neatsisakyk nupirkti ir loterijos bilietėlių.

Ligonių, nelaimingųjų, senelių ir vaikučių vardu iš anksto dėkojame.

Adelaidės Moterų Sekcija

NELAUKIME PARAGINIMO

Yra pasakyta: Klebenkite, ir bus atidaryta.

Gi mes, nepalijaujamai privalome, klebenti visų duris ir belstis į pasaulio sąžinę, kad, pamatytą tą nežmonišką mūsų pavergtos Tėvynės kančią ir pavojaus grėsmę sujungtų visus laisvės ir išlaisvinimo kovai.

Dar pasakyta: Kovote teisiškovosi tu savąją teise.

Dėl laisvės gimtojoje žemėje nepriklausomai gyventi ir tvarkytis kovoja ir mūsų broliai — partizanai Lietuvos lygumoje, ir miškuose. O mes ar galime atsisakyti dalyvauti šioje kovoje tegul ir netiesioginiai?

Kai kalbame apie reikalą vis ir vis priminti pasauliui Lietuvos okupaciją ir norime, kad mūsų skundas būtų išgirstas, neužmirškime ano lietuviško priežodžio: "Sauso nieks neklauso." Kitais žodžiais tariant — Lietuvos laisvinimo akcija reikalinga lėšų.

Tautos fondas tur šitas lėšas parūpinti. Gi mūsų pareiga Tėvynės laisvinimo kovą remti ir reikalingas sumas savo tarpe, surinkti.

Tautos Fondas yra išleidęs Lietuvos Pasą (odos imitacijos viršeliais — 4 šil., kartotiniai, — 2 šil.) ir Tautos Fondo ženklukus po 1, 2, 5, 10 ir 20 Litų. Litas vertinamas, — 1 šil.

Rugsėjo 8-tosios proga Tautos Fondo Atstovybė Australijoje kviečia visus Tautiečius įsigyti Lietuvos Pasą ir ženklukų. Manoma, kad kiekvienas dirbantis turėtų turėti kas metai Tautos Fondui skirti vienos dienos uždarbį.

Nuo rugsėjo 5 d. ligi rugsėjo 13 d. skelbiama Tautos Fondo savaitė. Šia proga maloniai prašome A. L. B. Apylinkių Valdybas, Seniūnus ir kitus Tautos Fondo talkininkus sudaryti galimybės įsigyti Tautiečiams Lietuvos Pasą ir T. F. ženklukų. Nelaukime paragavimo — patys kreipkimės į Valdybų narius ar įgalotinius prašydami Lietuvos Paso.

Laiškais kreipiamasi į T. F. Atstovybės išdininę: S. Griną, 10 Peel St., Sydney — Kirribilli, N. S. W.

Tautos Fondo Atstovybė

PRATURTINKIME SAVO ŽODYNĄ

Svetima įtaka labai skurdina lietuvių kalbą. Kai kuriuos žodžius, be to, visai išstumia iš šnekamosios kalbos. Jie nepamirštami. Antai, jau visiškai pamiršta tikroji prasmė tokių žodžių, kuriuos seniau žmonės net pavardėmis naudojo. Čia kai kuriuos surašome maloniam kalbos mylėtojų dėmesui.

Prašome prisiminti, kad: baronas — (dažna pavardė) reiškia bajoro titulą.

Barzdukas — mažas barzdotas žmogus, nyktukas (būna ir išimčių).

Bimba — nerangus žmogus, nenau-dėlis.

Dilba — paniūrakis, niūronas, (paniūrelis).

Girnius — girnakalis (galis kalti ir ne akmenis).

Juška — užvožas, kaitis (tinka užkšti ir visuomeninio judėjimo sky-lėms).

Kisielius — avižinių miltų valgis (galima pritaikyti medicinoje kaip vaistą).

Katilius — katilų dirbėjas arba tašytojas (gali taisyti ir prakiurusius partinjus puodus).

Pakalniškis — pakalnės gyventojas (žmogus, kuris pastoviai laikosi prie pakalnio).

Rūkas — migla, ūkas (paprastai pilkšvos spalvos spalvos, bet dėl orinių atmainų galis ją ir keisti).

Skardžius — status upės krantas (tautosakoje virtęs keiksmu: kad su skardžiais nugarmėtum!).

Sruoga — pluoštas, siūlų vynė (tol-ka).

Vėbra — išsižiojėlis, žioplys, vėpla

1/3 PFENIGIO VOKIETIJOS LIETUVIŲ LIGONIAMS IR SENELIAMS!

"Tš 8.000 Vokietijoje likusių lietuvių, 4.000 reikalingi pastovios paramos. Jų tarpe 2.000 vaikų iki 16 metų amžiaus. 530 džiovininkų, 400 sergančių chroniškoms ligomis, 220 invalidų, 205 našlės su mažais vaikais, 245 gausios šeimos, kurių tėvas ar motina yra ligoniai ir 610 senelių. BALFO jiems siunčiama parama, proporcingai skaičiuojama vienam asmeniui, tėra 5 pfeningai į dieną".

(Tėv. L. Andriekus "Aidai")

Jeigu 500 Melbourne gyvenančių šeimų, per metus vienkartinę rinkliavą jų labai skirtų po £1, šita vienos dienos 5 pf. parama, padidėtų 1/3 pfenigio! Argi mes atsakysime 1/3 pf. seneliui, našlei, mažamečiui, ar ligos palaužtam broliui, vargstančiam vokiečių šeimoje!? Mūsų sodybas kaime ir mūsų butus mieste aplankęs pavargėlis, didesnę dalį gaudavo. Melburno lietuvi! Nešk širdies ir žmoniškumo duoklę! Tau ją atlikti padeda Soc. Gl. Moterų D-ja šiais keliais:

1). Kiekvieną sekmadienį, bibliotekos salėje d-jos narės priiminėja pinigų, rūbus ir avalynę.

2). Įgaliojamos narės ir paskiri asmenys daryti surinkimo punktus sekančiuose rajonuose:

Clayton — p. Antanaitis, p. Bacevičiūtė, 87 Madeline Rd. Clayton, Vic. Oakleigh — p. Kurekaitienė, Bentleigh 13 Salem Ave. Sth. Oakleigh.

Rosanna — p. Naujokaitienė, 32 Jones-cres, Rosanna.

Marybirnong — p. Bulakienė, p. Mei-liūnienė, 24 Grandview ave, Marybirnong.

Moonnee Ponds, Coburg, Merlinstone, — p. Karazijienė, p. Bitaitė, 26 Irene ave., Coburg.

Footscray — p. Reimerienė, p. Statkuvienė, 61 Creswick St., Footscray.

Brunswick — p. Makulienė, 20 Albion St., E. Brunswick.

Essendon, Keilor — p. Gudelienė, 53 Hammilton St., E. Keilor, Vic.

Collingwood, Clifton Hill, Abotsford, — 295 Hoddle St., Collingwood.

E. Melbourne — p. Remeikienė, p. Juš-kienė, 87 Albert St., E. Melbourne, Vic.

Prahran — p. Barkienė, p. Dudėnienė, 9 Earl St., Windsor, Vic.

(St. Kilda, Asiot Vale, Kensington, Preston įgalotiniai bus skelbiami vėliau).

Įgalotiniai-ės taip pat aplankys savokaimynus namuose. Tik su įgaliojimais ir antspauduotais lapais bus mūsų atstovai.

Vajus baigiamas š. m. rugsėjo 27 d.

Melb. Apyl. V-bos pavestas Soc. Globos Moterų K-tas

(yra ir išimčių).

Zaunius — plepys, tauškalas (jei diplomatas tai pasako, kas nereikia, pavyzdžiui, kad popiežius neturi patrankų).

Medžiaga imta iš "Lietuvių kalbos vadovo", kurį redagavo Pr. Skardžius ir St. Barzdukas.

(Darb.)

KAS KAM PATARIA

Pas gydytoją Baily į psichiatrinę ligoninę atėjo motina, susirūpinusi, ar jos sūnus nėra ligonis, nes jis išsistem-valdom sėdi prie pašto ženklų rinkinio ir nieko kito neveikia.

— Miela ponai, — nuramino gydytojas, — čia nėra nieko nenormalaus; aš tą pat darau.

— Bet vaikas visus draugus ir pažįstamus daugiau apie nieką neklausia, tik ar jie turi naujų pašto ženklų.

— Atvirai pasakius, aš tą pat darau, bet aš jaučiuosi visai normalus, — šypsojosi gydytojas.

— Bet dar ne viskas. Vaikas bėgioja po atstovybes ir konsulatus, prašydamas ženklų.

— Aš tai to nedarau, — sutiko gydytojas. — Bet tai puiki idėja. Ateityj aš taip pat darysiu.

* * *

— Kas čia operuojamas?

— Vyras, kuris prarijo golfo sviedinį!

— O kas tas ponas, kuris taip nekantaudamas laukia prieškambarėje?

— Škotas, kuriam priklauso sviedinys!

(Darb.)